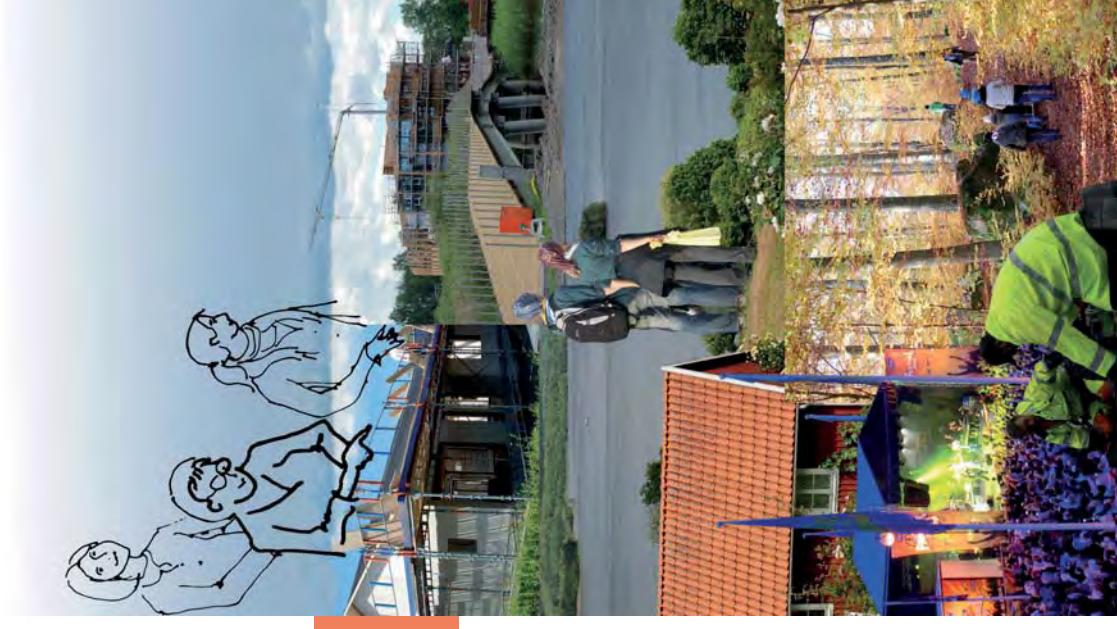

5. MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

Åhus industrihamn.

Detta kapitel behandlar olika typer av miljö- och riskfaktorer som ska beaktas vid mark- och vattenanvändning och bebyggelseutveckling.

Frågor som inte behandlas är risken för översvämning, erosion och höjd grundvattennivå samt behov av utbyggt allmänt avlopp, dagvattenhantering och skydd av grundvatten. Dessa behandlas istället i kapitlet "Framtida vattennivåer och erosion" respektive "Vatten- och avloppsförsörjning".

När ett planförslag berör ett känsligt eller hälsofarligt område, måste en lämplighetsprövning genomföras. Ibland behöver lämplighetsbedömningen ske genom en miljökonsekvensbeskrivning, en särskild utredning som bedömer planens konsekvenser på människors hälsa, miljön och hushållningen med naturresurser. Bedömningen ska beskriva förväntad miljöpåverkan och ange alternativa lösningar. De utbyggnadsförslag som kan komma att behöva en miljökonsekvensbeskrivning, anges i kap. Konsekvenser.

INLEDNING

Skyddsavstånd eller andra åtgärder

Gemensamt för de verksamheter och anläggningar som behandlas i detta kapitel är att de på olika sätt innebär risker eller störningar för omgivningen.

Problemen hanteras enklast genom skyddsavstånd vilket går bra när verksamheten ligger för sig själv. Inom tätorterna bör målsättningen i första hand vara en tät och funktionsblandad bebyggelse som präglas av korta avstånd och variationsrika miljöer. Här kombineras ofta skyddsavstånd med andra åtgärder för att begränsa risker och störningar.

Det kan vara åtgärder vid källan och/eller det som ska skyddas, till exempel skärmning, diken, inbyggna nader eller anpassade fasader och fönster. Särskilt när det gäller risker görs också en avvägning mot andra samhällsintressen, exempelvis ortens eller näringslivets behov av utveckling, för att bedöma vilken riskhänsyn som är rimlig.

När tillräcklig kunskap om de lokala förhållandena saknas används generella skyddsavstånd. För farligt gods på väg och järnväg tillämpar kommunen Länsstyrelsen i Skåne läns *RIKTSAM - Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen*.

Ofta kan de generella skyddsavstånden minskas efter att förutsättningarna undersökts närmre genom analyser, mätningar eller beräkningar.

RISKER FÖR HÄLSA OCH MILJÖ

Risker i samband med verksamheter och anläggningar

Den samlade bedömningen är att Kristianstads kommun har förhållandevis små riskproblem kopplade till verksamheter. Betydande risker i anslutning till bostadsbebyggelse finns framför allt inom Åhus hamn och Kristianstad stad. För en beskrivning av risker inom Kristianstads stad hänvisas till Fördjupad översiktsplan för Kristianstad stad. En samlad beskrivning av sådana risker i kommunen som kan förankla räddningsinsats finns i Räddningstjänstens riksinventering, senast uppdaterad 2007.

Farlig verksamhet

Ett antal anläggningar i kommunen har sådana riskbilder att de har klassats som farlig verksamhet enligt 2 kap 4§ lagen om skydd mot olyckor. Klass-

ningen innebär att särskilda krav ställs på anläggningen när det gäller riskförebyggande åtgärder. Följande anläggningar utanför Kristianstads tätort har en sådan riskbild:

- Kristianstads Airport. Flygtrafik med tillhörande bränsledepå.
- Åhus hamn. Lagring och hantering av olika slags farligt gods, bland annat etanol, gasol och ammoniumnitrat.
- Absolut Company Pernod Ricard i Åhus. Framställning och lagring av stora mängder brandfarlig vara (etanol). Närliggande bostadsbebyggelse.
- Absolut Company Pernod Ricard i Nöbbelöv. Framställning och lagring av stora mängder brandfarlig vara (etanol) samt gasolhantering.
- Lyckeby stärkelsefabrik i Nöbbelöv. Stor gasolanläggning och hantering av olika typer av kemikalier.

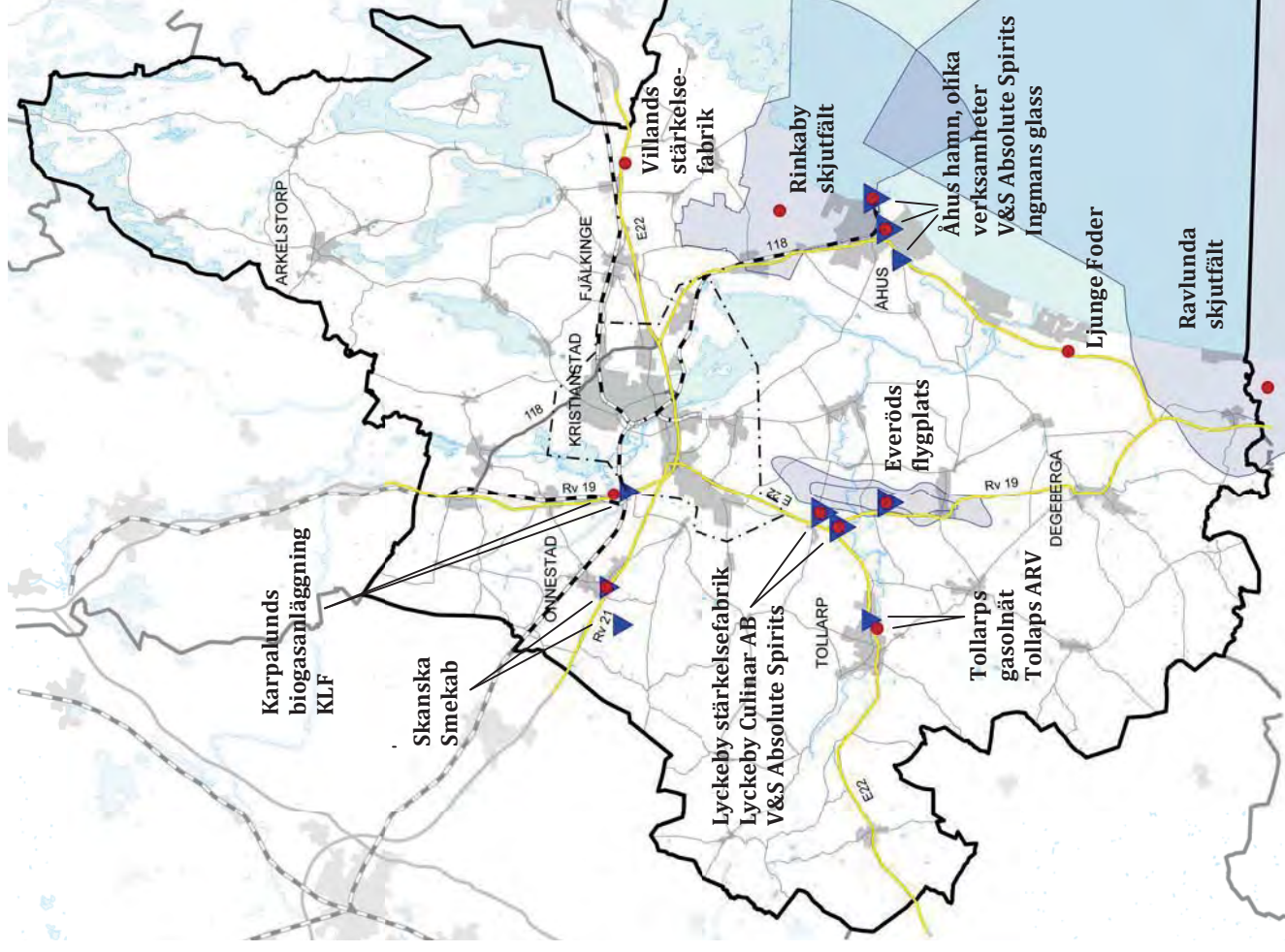
Gasol

Lagring och hantering av stora mängder gasol innebär en risk för ett stort utsläpp av gasolgas med efterföljande explosionsrisk. Konsekvenserna kan bli mycket allvarliga.

Anläggningar med lagring och hantering av stora mängder gasol framgår av kartbilden *Verksamheter med risker och störningar*. Därutöver finns på många platser mindre lagerhållning av gasol och andra explosiva gaser som kan behöva skyddsavstånd. Detta gäller framför allt inom de större tätorterna.

Drivmedelsanläggningar

På drivmedelsanläggningar (tidigare bensinstationer) sker lagring och hantering av bensin, biogas, etanol, diesel och gasol. Många av de drivmedelsanläggningar som finns inom tätorterna ligger så nära trafikstråk eller annan bebyggelse att det vid en brand eller explosion finns risk för att människor

Verksamheter med risker och störningar

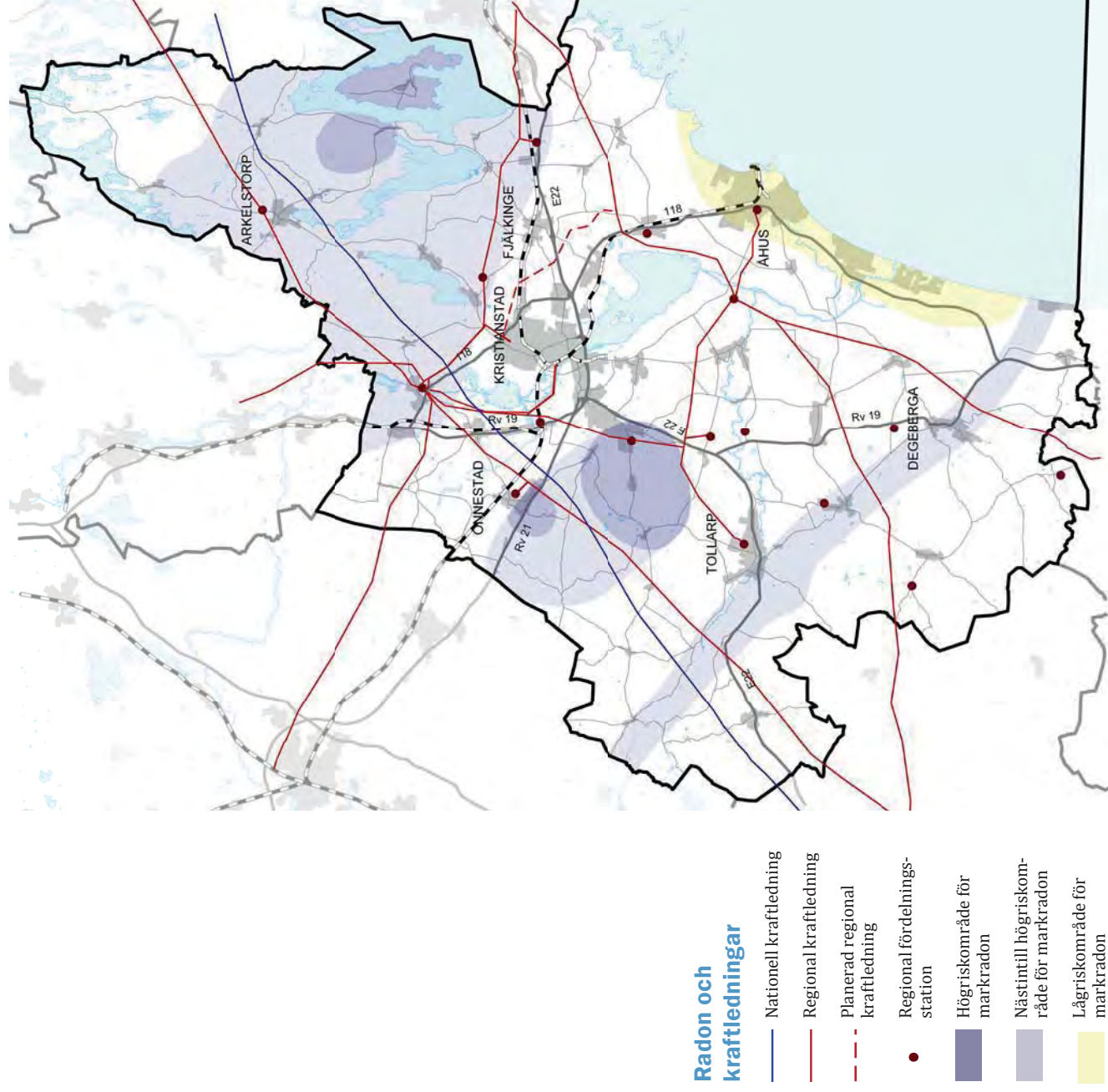
Observera att verksamhetskategorierna vindkraft, jordbruk med djurhållning och täktverksamhet inte redovisas. Inte heller verksamheter inom Kristianstad stad redovisas.

- Bullerpåverkat område kring skjutfält
- Bullerpåverkat område kring flygplats
- Tillståndspliktig verksamhet enligt MB
- Verksamhet med betydande risk
- Primär transportväg för farligt gods
- Gräns för Kristianstad stad

skadas. När tillfälle ges bör möjligheten att förbättra risksituationen tas tillvara.

Ammoniak

Ammoniak är en giftig kondenserad gas som används som köldmedium vid ett flertal anläggningar inom Kristianstad stad. Ett utsläpp kan, beroende på utsläppt mängd och väderlek, få stora konsekvenser. Utanför Kristianstad stad finns en större kylanläggning vid Ingmans glass i Åhus. I övrigt hanteras ammoniak endast i mindre mängder.

Transport av farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana egenskaper att de kan skada människor, egendom och miljö om de inte hanteras rätt under transport. Den största olycksorsaken vid farligt godstransporter är att något sker under färd, till exempel en kollision, avakning eller urspårning, men även lastning och lossning utgör en stor risk för olyckor.

Transporter med farligt gods ska i första hand gå på trafikleder där framkomlighet och säkerhet är stor. Av Länsstyrelsen i Skåne län utpekade primära transportleder för farligt gods framgår av kartbilden *Verksamheter med risker och störningar*. Inom Kristianstads centrala delar råder förbud mot genomfartstrafik med farligt gods. Förbud mot transport av farligt gods gäller också på Väg 2014 mellan Vä och Kungsborg.

En viss andel av tågtrafiken på sträckningen Karlskrona-Hässleholm består av farligt gods. Åhusbanan mellan Kristianstad och Åhus hamn används enbart för godstrafik. Mängden farligt gods på denna sträcka är mycket liten.

Elektromagnetiska fält

Enligt försiktighetsprincipen tillämpas ett visst skyddsavstånd kring större anläggningar med elektromagnetiska fält, till exempel ställverk och kraftledningar. Det elektromagnetiska fältets storlek avtar snabbt med avståndet från källan.

Inom kommunen finns en mängd kraftledningar på nationell, regional och lokal nivå. Nationella och regionala ledningar redovisas på kartbilden *Radon och kraftledningar*.

E.ON Elnät, som har koncession för det regionala kraftledningsnätet i kommunen, planerar också en ny 130 kV ledning mellan Rinkaby och Kristianstad öster om Möllebacken.

Radon

Radon är en osynlig och luktfri radioaktiv gas som bildas när det radioaktiva grundämnet radium sönderfaller. När gasen i sin tur sönderfaller bildas radondöttrar som är radioaktiva metallatomer. Radondöttrarna fastnar på damm som, när det andas in, på sikt kan orsaka lungcancer.

Radon i byggnader beror i regel på att så kallad blåbetong använts när huset byggdes eller att huset är byggt i ett område med höga halter av markradon.

Radon i marken är inget problem inom låg- eller nor-malriskområden under förutsättning att inte stora mängder jordluft kan läcka in i byggnaden. Även inom högriskområden går det bra att bygga bostäder under förutsättning att byggnaden radontätas mot marken. Detta medför inte heller några kostsamma åtgärder. Riskområden för markradon redovisas på kartbilden *Radon och kraftledningar*.

Föreordnad mark

Deponier, industrifastigheter, järnvägsområden, drivmedelsanläggningar och skjutbanor är exempel på områden där marken kan förväntas vara mer eller mindre förorenad. Föroreningarna kan vara skadliga för både människor och miljö. Dels kan människor som bor eller vistas i området utsättas för hälsorisker, dels kan mark och vatten påverkas negativt. Miljö- och hälsoskyddskontoret för ett register över potentiellt förorenade områden.

En inventering av nedlagda deponiområden i kommunen gjordes 1999. Arbetet pågår på Länsstyrelsen i Skåne med att inventera och riskklassa andra nedlagda och potentiellt förorenade objekt i länet enligt Naturvårdsverkets metodik (MIFO). Utifrån riskklassningen bedöms objekten som mer eller mindre prioriterade att undersöka vidare. Utanför staden Kristianstad har före detta Tings industrier i Nöbbelöv pekats ut som ett prioriterat objekt.

Fastigheter som använts för verksamheter där markföroreningar kan väntas finnas bör, om det inte skett tidigare, undersökas i samband med överlåtelse. Behovet av att sanera kan aktualiseras i samband med förändrad markanvändning. Saneringar av förorenade markområden kan bli mycket kostsamma och ansvarsförhållandena är ibland svåra att klara ut.

STÖRANDE VERKSAMHETER

Olika störande verksamheter

Störningar från verksamheter kan vara till exempel buller, vibrationer och lukt. På kartbilden *Verksamheter med risker och störningar* är sådana verksamheter i kommunen som är tillståndspliktiga enligt 9 kap 6 § miljöbalken markerade. Vindkraftverk, tåkter, jordbruk med djurhållning och verksamheter inom Kristianstads tätortsområde redovisas dock inte. För en redovisning av verksamheter inom Kristianstad stad hänvisas till *Fördjudad översiktsplan för Kristianstads stad*.

Buller från Rinkaby och Ravlunda skjutfält behandlas djupare i avsnittet *Riksstyrelsens för totalförsvaret i kapitlet Riksstyrelsen & förordnanden*.

Observera att det utöver de tillståndspliktiga verksamheterna finns många andra verksamheter som kan vara störande.

Täkter

I Kristianstads kommun finns för närvarande ett 15-tal tillståndspliktiga täktverksamheter. De material som utvinns är kalk, sand, grus, blocksten och prydnadssten.

Kommunens stora naturgrustillgångar är kombinerade med starka natur- och kulturmiljöintressen och har ofta stor betydelse för grundvattenbildningen. Idag är uttaget av naturgrus alltför högt och

Djurhållning

ett materialhushållningsprogram har tagits fram av länsstyrelsen för att minska användandet av naturgrus, *Materialhushållningsprogram för Skåne län*, 2005.

Trafikbuller

Trafikbuller är den största källan till störningar i människors närmiljö. Negativa effekter är bland annat stress, minskad koncentrationsförmåga och störningar i vila och sömn.

Vid nybebyggelse ska byggnader och utomhusmiljö anpassas för att klara gällande bullerriktvärden. Här finns olika möjligheter att kombinera skyddsavstånd med åtgärder som skärmning, uteplatser som vänder sig bort från bullret och anpassade fönster och fasader.

Ett större bekymmer är befintlig bebyggelse och grönområden som inte är anpassade till dagens trafikmängder. Detta är ett problem som ökar i takt med den allmänna trafikökningen. Åtgärder för att klara bullerriktvärdena kan bli både dyra och förfulande. Åtgärder kan istället behövas vid själva bullerkällan, till exempel att omfördela trafik mellan vägar, att sänka hastigheter och att flytta över resande från bil till andra trafikslag. Det pågår också forskning och försök kring tystare vägbanor och tystare däck och motorer.

En översiktlig bullerutredning för det kommunala huvudvägnätet inom Kristianstads och Åhus tätorter gjordes 2001. Arbetet resulterade i en bullersakeringsplan för Kristianstads tätort.

Schaktmassor

Vid utbyggnad av nya bostads- och verksamhetsområden finns behov av att kunna ta hand om de överskottsmassor som uppstår vid lednings- och gatubyggnad. När deponin på Härlovs ängar är slut-täkt, finns ingen bestämd plats för att lägga schakt-

massor. Behovet av att finna en lämplig plats för detta behöver ses över.

Djurhållning

Jordbruket i Kristianstads kommun har stor andel djurhållning och många gårdar ligger i nära anslutning till tätorter. De störningar som kan uppstå i samband med lantbruk och djurhållning är framför allt lukt, flugor, buller och transporter. Djurhållning och särskilt hästar kan också framkalla allergiska reaktioner hos känsliga personer.

För att undvika olägenheter för människors hälsa behöver det finnas skyddsavstånd mellan djurhållning och boende. Särskilt vid detaljplanläggning för bostadsbebyggelse är det viktigt att kartlägga behovet av skyddsavstånd och göra genomarbetade avvägningar mellan lantbrukets och bostadsutbyggnadens intressen. Avgörande för skyddsavstånden är djurslag och antalet djur, men landskapets karaktär och förhållande vindriktning inverkar också på störningarnas utbredning.

Enstaka bostadshus i lantlig miljö kan vara möjliga trots att skyddsavstånden inte uppfylls. Vid bygglovsprövningen görs då en bedömning utifrån förhållandena i det enskilda ärendet.

Som stöd för bedömningen av skyddsavstånd mellan bostäder och håsthållning använder kommunen Länsstyrelsen i Skåne läns planeringsunderlag *Hästar och bebyggelse*. För övriga typer av djurhållning tillämpas Miljö- och hälsoskyddsmyndens policy för skyddsavstånd.

MILJÖKVALITETSNORMER

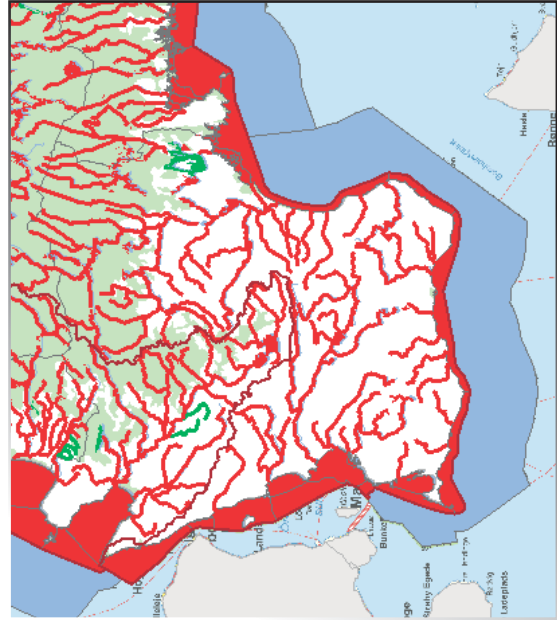
Miljö kvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras i miljöbalkens 5 kap. och som infördes i samband med miljöbalken 1999. Miljö kvalitetsnormerna anger det högsta värdet för föroreningsnivåer som kan tillåtas, utan att männis-

kan och naturen utsätts för betydande olägenheter. Dessa gränsvärden kan ses som ett styrmedel för att nå de miljömål riksdagen har beslutat om.

Myndigheter och kommuner ansvarar för att miljökvalitetsnormerna uppfylls, bland annat i samband med tillståndsprövning och planering samt tillsyn.

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft

Miljökvalitetsnormer för utomhusluft gäller i hela landet. De ämnen som regleras är kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, partiklar (PM10 och PM2,5), bensen, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. För alla miljökvalitetsnormer har fastställts en tidpunkt då de ska, alternativt bör, vara uppfyllda. Om en miljökvalitetsnorm bedöms bli svår att klara till den utsatta tidpunkten eller om den redan överträds kan ett åtgärdsprogram behöva upprättas.

Röd-färgade områden är ytvatten i Skåne som riskerar att inte uppnå god ekologisk status till år 2015.

Av de luftföroreningar som kan uppmätas i Kristianstads kommun har en stor andel bildats utanför landets gränser men lokala källor som trafik (främst däckslitage) och småskalig vedeldning har en betydande påverkan på luftkvaliteten. Risk finns att nuvarande och kommande miljökvalitetsnormer för partiklar överskrids utmed vissa gatusträckningar i centrala Kristianstad, se *Fördjupad översiktsplan för Kristianstads stad*. Partikelhalterna följs därför upp.

I övrigt ligger samtliga ämnen under befintliga hälsoriktvärden. Dock kan påpekas att halterna av marknära ozon i kommunen regelbundet överskrider det riktvärde som gäller för att undvika skador på känsliga grödor.

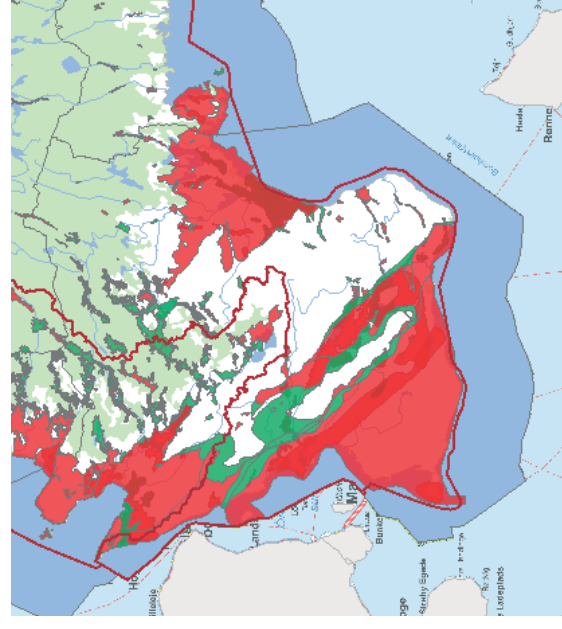
Miljökvalitetsnormer för fiskvatten

MKN och riktvärden för fiskvatten gäller i utvalda sjöar och vattendrag i hela landet. Inom Kristianstads kommun omfattas Ivösjön. Syftet med normerna är att skydda eller förbättra kvaliteten på vattnet så att fiskbestånden upprätthålls. Ivösjön uppfyller i dagsläget MKN.

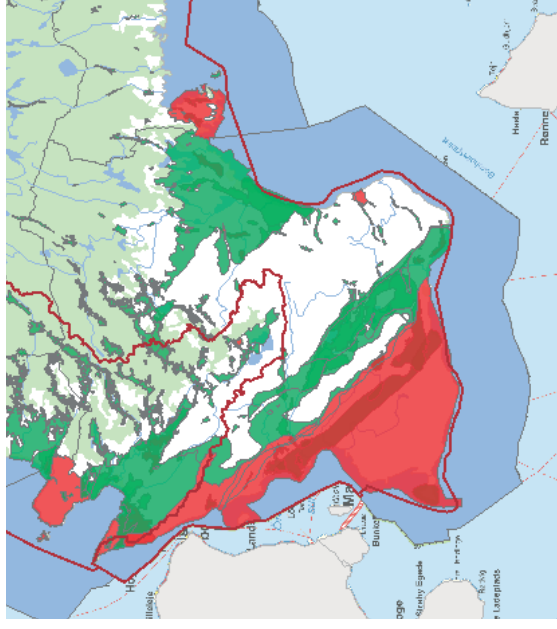
Vattenkvaliteten i Ivösjön är till stor del beroende av mängden näringsämnen som tillförs sjön. I Ivösjöns närmaste tillflödesområde finns fem kommunala reningsverk och ett stort antal enskilda avlopp, varav en del är bristfälliga med dålig rening. Kristianstads kommun påbörjade under 2004 en inventering av felaktiga avlopp (direktutsläpp) vilken resulterade i krav på åtgärder för de fastigheter som saknade en godkänd avloppsanläggning. Kommunen medverkar i Ivösjökommittén och Skråbeåns vattenråd i syfte att bland annat förbättra vattenkvaliteten i Ivösjön.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljökvalitetsnormer för yt- och grundvatten infördes i december 2009 enligt EU:s ramdirektiv för vatten (Vattendirektivet). Syftet är att alla vatten-

Röd-färgade områden är grundvattenförekomster i Skåne som riskerar att inte uppnå god kemisk status till år 2015. (Det djupa grundvattnet redovisas över vattenförande isälsavlagningar.)

Röd-färgade områden är grundvattenförekomster i Skåne som riskerar att inte uppnå god kvantitativ status till år 2015. (Det djupa grundvattnet redovisas över vattenförande isälsavlagningar.)

Vy över Ivösjön och Ivön.

förekomster i landet ska uppnå minst god status år 2015.

Vattendirektivet omfattar egentligen allt vatten, men för att förenkla hantering och rapportering till EU, delas vattnet in i större enheter, så kallad vattenförekomster. Dessa består av sammanhängande vattenområden, till exempel en sjö, ett stycke av en å/vattendrag, ett grundvattenmagasin eller ett kustvattenområde. En vattenförekomst får inte underskrida 1 km² för sjöar eller 10 km² för tillrinningsområden till vattendrag.

MKN syftar till att alla vattenförekomster ska uppnå minst god status senast den 22 december 2015. Vattenmyndigheten har i stor utsträckning beslutat om undantag från de generella kraven, framför allt i form av tidsfrister till 2021 eller 2027. Uppgifter om vad som gäller för varje enskild vattenförekomst finns i Författningssamling för Kalmar län 2009:81 med tillhörande bilagor.

Utgångspunkten för vilka krav som ska gälla för olika vattenförekomster är vilken status de har i dag. Ytvattenförekomster har klassats utifrån ekologisk och kemisk status medan grundvattenförekomster klassats utifrån kemisk och kvantitativ status.

Ytvatten

Till ytvattenförekomsterna räknas alla sjöar och vattendrag och det kustnära havet.

I Kristianstads kommun har alla ytvattenförekomster utom fyra fått klassningen god eller måttlig ekologisk status. Dock löper samtliga förekomster utom Ivösjön risk att inte uppnå god ekologisk status år 2015. De viktigaste orsakerna är övergödning, utsläpp av miljögifter och ingrepp i vattenmiljön som till exempel sjösänkning, dämning, utdikning och muddring.

Bortsett från kvicksilverhalten bedöms flertalet ytvattenförekomster i kommunen uppnå god kemisk status år 2015. Räknar man med halterna av kvick-

silver uppnår däremot ingen av vattenförekomsterna god kemisk status. Kviksilverhalten omfattas av ett generellt undantag i MKN som säger att halterna i samtliga ytvattenförekomster inte bör öka till 2015.

Grundvatten

Kristianstads grundvatten består av dels det djupt liggande grundvattnet i den sedimentära berggrunden under Kristianstadsslätten, dels förekomster i isälv- och/eller moränmaterial nära markytan.

Grundvattenreservoaren under Kristianstadsslätten är en av Sveriges mest intressanta grundvattenförekomster. Mängden vatten är mycket stor, kanske den största i norra Europa. Det finns en risk att förekomsten inte når god kemisk status år 2015. Anledningen är främst användande av bekämpningsmedel inom jordbruket.

När det gäller det djupt liggande grundvattnets kvantitativa status är bedömningen att denna kommer att vara god år 2015. Vattenuttagen måste dock kvantifieras på ett bättre sätt än hittills och jämföras med grundvattenbildningen. Både Kristianstad, Hässleholm, Bromölla och Östra Göinge tar dricksvatten från Kristianstadsslätten och tidvis används stora mängder för jordbruksbevattning. Bevattningsbehoven kan väntas öka framöver som en effekt av pågående klimatförändringar.

Bland de vattenförande isälvsvavlingarna finns risk att några av dessa inte har god kemisk status och att några inte har god kvantitativ status år 2015.

Vattenmyndighetens åtgärdsprogram

De vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god status år 2015 omfattas av ett åtgärdsprogram. I Kristianstads kommun berörs i princip alla vattenförekomster av åtgärdsprogrammet.

Åtgärdsarbetet omfattar dels övergripande nationella styrmedelsåtgärder, dels direkta åtgärder

kopplade till vissa vattenförekomster eller sakområden.

För att MKN ska uppnås krävs att myndigheter och kommuner senast den 22 december 2012 har vidtagit de åtgärder som beslutats i åtgärdsprogrammet.

Punkter i åtgärdsprogrammet som berör Kristianstads kommun:

- 32. Kommunerna behöver, inom sin tillsyn av verksamheter och föreningsskadade områden som kan ha negativ inverkan på vattenmiljön, prioritera de områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.
- 33. Kommunerna behöver ställa krav på hög skyddsnivå för enskilda avlopp som bidrar till att en vattenförekomst inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk status eller god kemisk status.
- 34. Kommunerna behöver inrätta vattenskyddsområden med föreskrifter för kommunala dricksvattentäkter som behövs för dricksvattenförsörjningen, så att dricksvattentäkterna långsiktigt bibehåller en god kemisk status och god kvantitativ status.
- 35. Kommunerna behöver tillse att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än 10 m³/dag, har god kemisk status och god kvantitativ status och ett långsiktigt skydd.

- 36. Kommunerna behöver utveckla sin planläggning och prövning så att MKN för vatten uppnås och inte överträds.

- 37. Kommunerna behöver, i samverkan med länsstyrelserna, utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå,

god ekologisk status, god kemisk status eller god kvantitativ status.

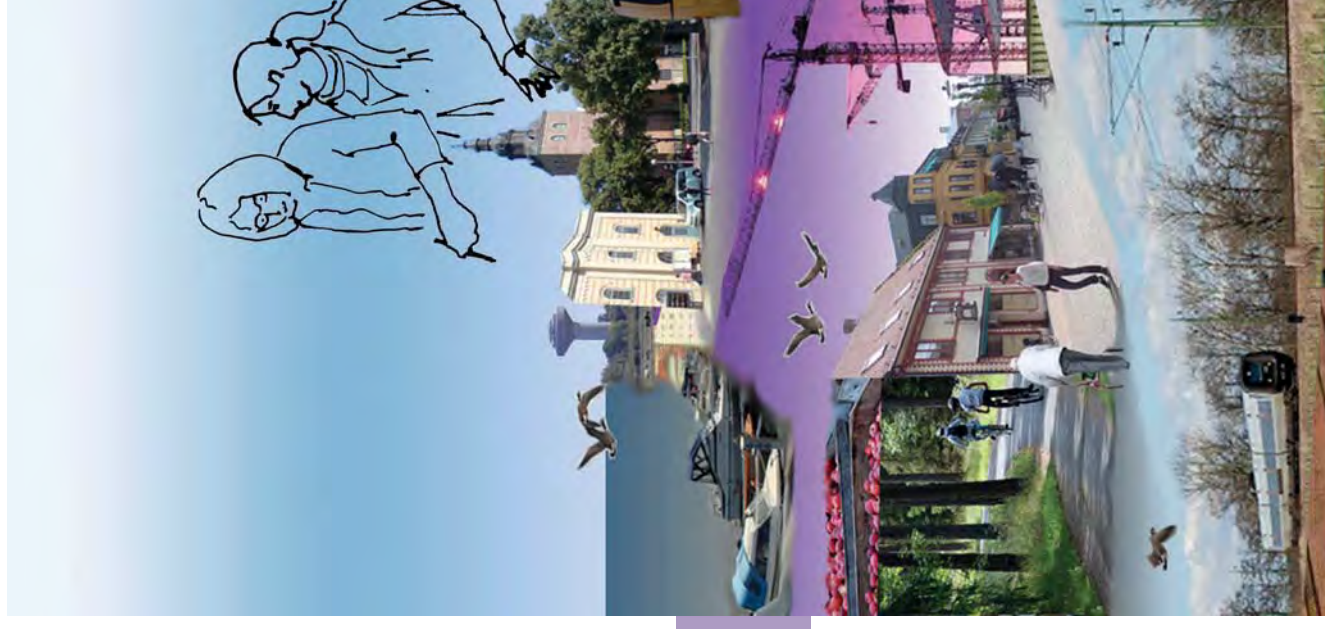
- 38. Kommunerna behöver i samverkan med länsstyrelserna ta fram underlag och genomföra åtgärder för att minska påverkan från de delar av det rörliga friluftslivet samt båtutrustning som kan ha en negativ inverkan på vattenmiljön, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk eller god kemisk status.

Hur kommunen uppfyller normerna

Kommunen har för avsikt att vidta de åtgärder som åtgärdsprogrammet föreskriver för att MKN för vatten ska kunna uppfyllas. Viktiga delar i detta arbete är upprättandet av en kommunal VA-plan och återskapandet av våtmarker kring sjöar och vattendrag. För en mer utförlig redovisning av hur övervakningsplanen påverkar möjligheterna till att uppfylla MKN se avsnittet *Miljökonsekvensbeskrivning* i kapitlet *Konsekvenser*.

Hur människor rör sig och verkar har väldigt lite med kommungränser att göra. Samtidigt är den administrativa gränsen en viktig faktor för kommunens rådgivning över mark- och vattenanvändningen. En samsyn mellan grannkommuner och mellan kommun och region är därför väldigt viktig.

6. MELLAN- KOMMUNALA FRÅGOR

MELLANKOMMUNALA OCH REGIONALA FRÅGOR

I arbetet med översiktsplanen har behov av bättre samordning mellan Kristianstads kommun och intilliggande kommuner tydliggjorts och till viss del definierats. Kommunen önskar ett tydligare samarbete kring vissa strukturella mark- och vattenanvändningsfrågor.

REGIONALA SAMARBETEN

KOMMUNEN OCH DESS OMGIVNING

Kristianstads kommuns främsta tillhörighet är Skåne (och Öresund), västra Blekinge och delar av Kronobergs län. Möjligheterna att förflytta sig utgör grunden för denna funktionella region för boende, arbete, utbildning och fritid. Det är främst järnvägar och vägar som skapar denna regionala tillgänglighet. Höghastighetsbanans dragning och Skåne- och Blekingebanans kapacitet är tydliga samarbetsfrågor som påverkar kommunen i hög grad. Pågatåg Nordost är exempel på utveckling av både lokal och regional vikt.

SKÅNE NORDOST

Skåne Nordost består av kommunerna Bromölla, Hässleholm, Hörby, Osby, Östra Göinge, Perstorp och Kristianstad. Under det senaste året har det tydligt utkristalliserats att Hässleholm och Kristianstad tillsammans kan, och som de till viss del redan gör, utgöra en viktig tillväxtmotor i Skåne och delar av Blekinge. Var och en utgör städerna viktiga regionala kärnor men genom att utvecklas så att olikheterna stärks skapas en mer komplett och stark tillväxtmotor som ingen av dem ensam kan axla.

Kristianstads kommun ser gärna att alla kommunerna inom Skåne Nordost och västra Blekinge, är delaktiga i diskussionen kring möjligheterna att stärka tillväxtmotorn så att det sker på ett långsiktigt hållbart sätt till nytta för alla berörda.

Kristianstads kommun med sitt omland.

HÄSLEHOLM OCH KRISTIANSTAD

Kristianstads kommun ser positivt på nya, innovativa samarbetsformer gällande mark- och vattenanvändningen mellan de två kommunerna som ett led i att stärkas som regional tillväxtmotor. Kristianstads kommun föreslår att de två kommunerna inleder med att identifiera viktiga gemensamma planeringsförutsättningar utifrån den strategiska och strukturella markanvändningen. Det kan till exempel handla om att lägga de två översiktsplanerna bredvid varandra och synliggöra på vilket sätt visioner och mål sammanfaller eller inte. För att bli en starkare tillväxtmotor ser kommunen nytta med att utifrån ett regionalt perspektiv starta diskussionen om respektives styrkor och svagheter - och hur vi gemensamt arbetar för att minska effekten av svagheter och utvecklar potentialen i möjligheterna.

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

GRANKOMMUNERNA

Kristianstads kommun gränsar till Hässleholm, Östra Göinge, Osby, Olofström, Bromölla, Sölvesborg, Simrishamn, Tomelilla och Hörby kommun. Kristianstads kommun ser följande generella mellankommunala frågeställningar som viktiga att tidigt samråda kring:

- Landsbygdsutveckling till exempel vindkraft, turism, natur- och kulturvärden, bullerfria värden, boende och friluftsliv
- Väg- och järnvägsstruktur
- Kommunal service i kommungränserna
- Verka för att, för de gemensamma vattensystemen, uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten.
- Utveckling av riktlinjer utifrån landskapskarakteräret
- Kontinuerlig uppdatering av kunskap kring gemensam arbets- och bostadsmarknad.

Dessutom ser kommunen en stor potential i kunskaps- och erfarenhetsutbyte i flera ovanstående frågor då kommunerna har liknande fysiska förutsättningar.

Utöver det följer här ett antal specifika viktiga mellankommunala frågor:

Simrishamn

- Så kallade superbussystem. Kommunen har inlett arbete med bland annat Östra Göinge kommun och utfall och erfarenhet bör tas med i det framtida arbetet med att förenkla resandet mellan kommunen och Simrishamns kommun.
- Havsvattenanvändning. Kommunerna har stor gemensam kommungräns till havs. Översiktsplanen påpekar att havsvattenanvändningen behöver studeras djupare. Kommunen önskar en dialog om, hur och när det ska göras med Simrishamn, Sölvesborg och Bromölla.
- Maglehem med omland. Bygdens utveckling nära gemensam kommungräns.

Hörby

- Linderöd. Ortens utveckling nära kommungränser.

- Järnvägsutveckling- "Diagonalen". Fler alternativa spårdragningar kan komma att behöva studeras i framtiden vilket i så fall ska göras gemensamt.

Hässleholm

- Utbyggt järnvägsspår mellan städerna.
- Gemensam utveckling för att tillsammans utgöra en tillväxtmotor. Enligt föregående stycke.

Östra Göinge

- Väg 19. Upprustning av väg och anslutning till E22.
- Förbättrade gång- och cykelstråk mellan kommunerna, till exempel från Bjärlöv och norrut.

- Så kallade superbussystem. Pågående arbete mellan Åhus - Älmhult. Utfall och erfarenhet bör tas med i det framtida arbetet med att förenkla resandet mellan fler orter och andra sträckor.

- Grönstruktur. Utveckling av grönstrukturens värden, av regional betydelse. Bullerfrihet är ett av värdena.

- Immeln - Arkelstorp. Bygdens utveckling i gemensam kommungräns.

Osby

- Grönstruktur. Utveckling av grönstrukturens värden, av regional betydelse. Bullerfrihet är ett av värdena.

Bromölla

- Havsvattenanvändning. Kommunerna har stor gemensam kommungräns till havs. Översiktsplanen påpekar att havsvattenanvändningen behöver studeras djupare. Kommunen önskar en dialog om, hur och när det ska göras med Simrishamn, Sölvesborg och Bromölla.

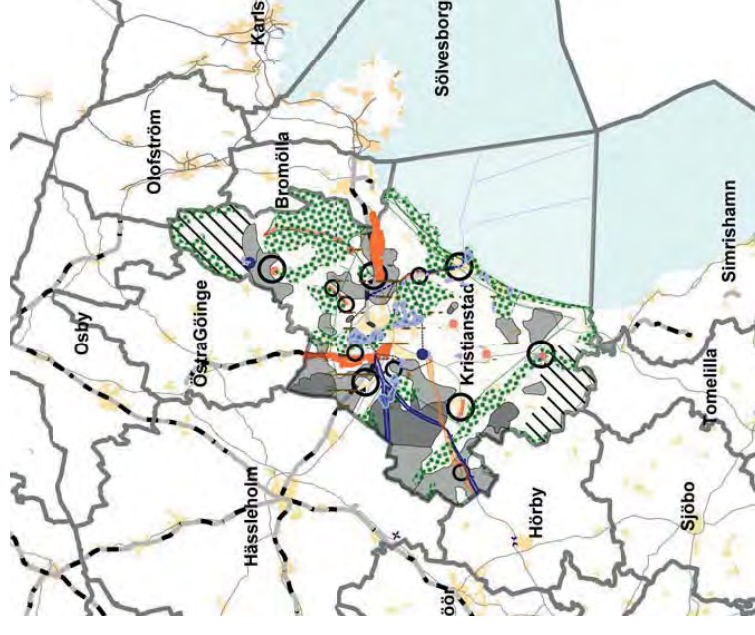
- Grönstruktur. Utveckling av grönstrukturens värden, av regional betydelse.

Olofström

- Grönstruktur. Utveckling av grönstrukturens värden, av regional betydelse. Bullerfrihet är ett av värdena.

Sölvesborg

- Havsvattenanvändning. Kommunerna har stor gemensam kommungräns till havs. Översiktsplanen påpekar att havsvattenanvändningen behöver studeras djupare. Kommunen önskar en dialog om, hur och när det ska göras med Simrishamn, Sölvesborg och Bromölla.

Kristianstads kommuns översiktsplan och grannkommunerna.

Och vilka blir konsekvenserna av förslaget? En beskrivning av översiktsplanens konsekvenser ska göra det lättare att utläsa effekterna av planförslaget och fungera som ett stöd för planprocessen och efterkommande beslut.

7. KONSEKVENSER

Cyklande barn.

MILJÖKONSEKVENSER (MKB)

Avgränsningar

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) för planer och program styrs av 6 kap 11-18 och 22 § miljöbalken. Lagtexten anger både vad en MKB ska innehålla och vilka avgränsningar som kommunen kan göra.

Denna MKB omfattar liksom översiktsplanen hela kommunens yta. Tidshorisonten är huvudsakligen fram till år 2025 men för vissa av förslaget infrastruktuursatsningar är det nödvändigt att ha ett längre tidsperspektiv.

Av naturliga skäl går det inte att fastställa, på en översiktlig nivå, vilka projekt som kan komma att behöva en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) i samband med detaljplaneläggning. Kommunens bedömning är dock att sådana utbyggnadsförslag där det kan finnas flera motstående intressen, exempelvis inom områden som har höga natur-, kultur- eller rekreationsvärden, eller vid åtgärder som kan påverka hälsa och säkerhet, rekommenderas MKB. Det kan även gälla områden som antas behöva skydd för yt- och grundvatten eller vid platser som kan komma att utsättas för höga bullernivåer från trafik med mera

MKB:n behandlar i första hand de intresseområden inom vilka risk kan finnas för betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 12§ miljöbalken. Dessa har bedömts vara höga natur-, kultur- och rekreationsvärden, skydd av yt- och grundvatten samt förekomsten av höga bullernivåer från trafik.

Därutöver behandlas ytterligare några intresseområden som bedömts som intressanta att belysa. Dessa är energiförbrukning per invånare för persontransport, ianspråktagande av värdefull jordbruksmark

och risk för översvämning, erosion och höjd grundvattennivå. En genomgång görs också av hur alternativen uppfyller de 16 miljö kvalitetsmålen.

De frågor som tas upp behandlas övergripande och utifrån befintligt kunskapsläge. I översiktsplanens förklaringsavsnitt om basorterna beskrivs utvalda mera detaljerade konsekvenser för olika utbyggnadsområden för att kunna bedöma deras attraktivitet och genomförbarhet. Dessa konsekvenser ingår inte i MKB:n men ett urval av dem tas upp i MKB:n.

En del av översiktsplanens utbyggnader har redan behandlats i en MKB eller är på väg att prövas i en sådan process. Dessa utbyggnader behandlas inte i MKB:n. Till denna kategori hör även gällande detaljplaner.

Eftersom MKB:n utgör ett avsnitt i översiktsplanens planbeskrivning görs här ingen sammanfattning av planförslagens syfte och innehåll. Beskrivningarna baseras på översiktsplanens hela text- och kartmaterial.

Samråd om MKB:ns omfattning och detaljeringsgrad har skett med Länsstyrelsen i Skåne län 2009-08-27.

Alternativen

Konsekvenserna beskrivs enligt två olika alternativ. Dessa består av *0-alternativet* och *Planförslaget*. *0-alternativet* antas vara ett förverkligande av rådande synsätt och redan fattade beslut, det vill säga ett slags framskrivning av nuläget. Planförslaget bekräftar till stora delar rådande synsätt och redan fattade beslut, men innehåller också nya ställningstaganden för kommunens utveckling.

Något som är viktigt att beakta i detta sammanhang, är att utbyggnadsförslagen inte enbart omfattar bostäder/verksamheter, utan att det i kommande detaljplaner kommer att ställas krav på att planerna ska tillgodose fler intressen, inte minst riktsintressen. Det handlar om att ta tillvara på områdenas

försättningar i balans med att aktuella intressen tillgodoses. Kommande detaljplaner kan till exempel omfatta tätortsnära grönområden, friluftsområden, idrottsanläggningar som ligger i linje med riksin-tressets intentioner. Negativa konsekvenser kan på så sätt undvikas.

Likheter mellan alternativen

I följande fall bedöms Planförslaget överensstämma med 0-alternativet:

- Antagna planer och program för olika delar av kommunen, bland annat för Åhuskusten, ingår som färdiga delar i översiktsplanen.
- Flera stora infrastrukturprojekt som finns med i Region Skånes och Trafikverkets investeringsplaner fram till 2025 ingår som delar i översiktsplanen.
- Riktlinjer för bebyggelseutveckling inom basorterna och andra tätorter får anses överensstämma med rådande synsätt inom kommunen. En brist har dock varit att dessa inte sammanstälts och formulerats lika tydligt tidigare. Basorterna anges som särskilt intressanta att utveckla med nya bostäder, verksamheter, service och offentlig miljö och ett antal övriga tätorter pekas ut som särskilt intressanta för ny bostadsbebyggelse.

- Även riktlinjer för ny bebyggelse i småorter och på ren landsbygd får i princip anses överensstämma med det förhållningssätt som kommunen har idag. Ny bebyggelse ska främst tillkomma i lägen med närhet till service och kollektivtrafik men för att främja en levande landsbygd kan kommunen tillåta enstaka bostadsetableringar utan närhet till service och kollektivtrafik så länge det totala tillskottet är litet. Tillskottets storlek ska bedömas med hänsyn till den ökade klimatpåverkan en sådan bebyggelse kan väntas få. Även verksamheter med få anställda och få kundbesök kan

tillkomma i lägen utan kollektivtrafik och cykelvägnät.

Skillnader mellan alternativen

I följande viktiga avseenden skiljer sig planförslaget från 0-alternativet:

- Föreslagna infrastruktursatsningar i form av ökad kapacitet på järnvägen mellan Hässleholm - Kristianstad och på Blekinge kustbana till Karlskrona, ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och mellan Kristianstad - Hörby - Lund/(Kristianstad - Höör), utbyggd motorväg mellan Fjälkinge - Gualöv samt förbifarter vid Degeberga, Rinkaby och Färlöv - Vinnö. Utbyggnaderna finns inte med i Trafikverkets eller Region Skånes investeringsplaner.
- De utbyggnadsområden för bostäder och verksamheter som föreslås i översiktsplanens fördjupningsavsnitt för basorterna är till stor del nya och finns inte med i aktuella program eller detaljplaner.

Utbyggnader som inte konsekvensbeskrivs

En del av översiktsplanens utbyggnader har redan behandlats i en MKB eller är på väg att prövas i en sådan process. Följande utbyggnader behandlas inte i denna MKB:

- För staden Kristianstad, finns en fördjupad översiktsplan, *Kristianstad växer - en stad i balans* (2009), med tillhörande MKB, motsvarande planområde behandlas inte i denna MKB.
- Väg- och järnvägsprojekt som ingår i Trafikverkets eller Region Skånes investeringsplaner. Sådana projekt kommer att prövas med egen MKB.
- Utbyggnader i enlighet med *Vindbruksplan för Kristianstad*, tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan (1990). Frågorna har behandlats i en egen MKB.

Risk för betydande miljöpåverkan

Alternativ för framtida vägdragning

Alternativ för framtida järnvägsdragning

Utbyggnadsområden för bostäder/fritidsändamål

- Utbyggnader i enlighet med gällande detaljplan. Där MKB har krävts har en sådan upprättats.

Sammanfattning av risk för betydande miljöpåverkan

Följande exploateringar, vilka behandlas i denna miljökonsekvensbeskrivning, bedöms kunna medföra en betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 12 § miljöbalken, se även kartbilden *Risk för betydande miljöpåverkan*:

- Ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund, utbyggd motorväg mellan Fjälkinge - Gualöv samt förbifarter vid Degeberga, Rinkaby och Färlöv-Vinnö. Påverkan på natur-, kultur- och rekreationsvärden samt bullerpåverkan.

Vid detaljplanering av nedanstående utbyggnadsförslag kan en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) eller åtgärder för att tillgodose en miljökvalitetsnorm (MKN) komma att behövas. Behovet av fördjupade utredningar är högst varierande inom de olika områdena. Lokalisering och utformning, samt vilken typ av åtgärd som föreslås har också stor betydelse.

En avgörande faktor vid behovsbedömning om ytterligare utredningar krävs, är att hanteringen av avlopp, dagvatten och markföroreningar kan lösas på ett miljösäkert sätt, och att det är tydligt att gällande miljökvalitetsnormer inte överskrids. Fler aspekter på där miljön bör uppmärksammas särskilt, anges översiktligt under respektive basort.

En risk för betydande miljöpåverkan finns generellt inom hela kommunen eftersom i princip allt yt- och grundvatten översiktligt har bedömts vara i riskzonen för att inte uppfylla kraven på god status till 2015. Med anledning av detta krävs normalt en dagvattenutredning och eller en grundvattenutredning, vid planering och projektering i ett område med högt grundvatten.

Kommunen har för avsikt att arbeta fram strategier och ställningstaganden till hur en stigande havsvattennivå/översvämning ska bemötas i ett långsiktigt perspektiv.

Inom följande områden bör behovet av att upprätta MKB eller tillgodose MKN särskilt beaktas

Ort	Förslag	Anledning	Behovsbedömning
Arkelstorp	B3	Riksintresse, friluftsliv	MKB
Degeberga	B5, B8	Strandskydd	MKN, MKB
	B6, B7	Högt grundvatten	MKN
	B9	Riksintresse för naturvård, friluftsliv	MKB
Fjälkinge	U1, U2	Riksintresse för naturvård, friluftsliv	MKN, MKB
	B4	Skyddsavstånd till verksamhet	MKB
	V1	Stort verksamhetsområde	MKB
Tollarp	B1, B2, B3	Skyddsavstånd till verksamhet	MKB
	B6	Skyddsavstånd till verksamhet	MKN, MKB
Åhus	B2, F1	Naturreservat, Natura2000, riksintresse för naturvård, skyddsavstånd till verksamhet	MKN, MKB
	B4	Skyddsavstånd till verksamhet	MKB
Önnestad	B3	Skyddsavstånd till verksamhet	MKB
Kusten	Utrökning av byggrätter, ny bebyggelse	Översvämning, riksintresse för rörligt friluftsliv, naturvård, Totalförsvaret, kustzon, farled och hamn	MKB

Påverkan på höga natur-, kultur- och rekreationsvärden

0-alternativ

I 0-alternativet sker utbyggnader enligt redan fattade beslut. Där MKB krävs har en sådan upprättats eller kommer att upprättas. Befintlig markanvändning fortskrider, nya områden för verksamheter eller bostadsbebyggelse sker huvudsakligen genom marknadsmässiga motiv. Det sker ingen större påverkan på dessa värden.

Planförslag

Genom Planförslaget tillkommer följande utbyggnadsområden där risk kan finnas för betydande miljöpåverkan på natur-, kultur- och rekreationsvärden:

- Ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund, utbyggd motorväg mellan Fjälkinge - Gualöv samt förbifarter vid Degeberga, Rinkaby och Färlöv - Vinnö.
- Förslaget bostadsområde B3 vid Oppmannasjön i Arkelstorp som ligger inom riksintresse för naturvård och friluftsliv.
- Föreslagna bostadsområden B4 och B6 i Tollarp. Områdena ligger i anslutning till Vramsån som omfattas av Natura 2000 och riksintresse för naturvård. Områdena omfattas också delvis av strandskydd.
- Förslaget bostadsområde B2 vid Segellsållskapet på Äspet och utvecklingsområde för fritidsanläggningar F1 mitt emot Åhus industrihamn ligger inom riksintresse för friluftsliv, rörligt friluftsliv och kustzon. Områdena gränsar i söder till naturreservat Kronoäspet som omfattas av Natura 2000, naturreservat och riksintresse för naturvård. I norr gränsar område B2 till Åhus gamla stads-kärna som omfattas av riksintresse för kulturmiljövärd.

- Föreslaget bostadsområde B9 och föreslagen uppställningsplats för husbilar U2 i Degeberga ligger inom riksintresse för naturvård, friluftsliv och rörligt friluftsliv.

Påverkan på yt- och grundvatten

Statusen på kommunens yt- och grundvatten, och därmed krav på skötsel och uppföljning, styrs genom Vattendirektivet (2000/60 EG). Resonemanget har i detta sammanhang avgränsats till sådana faktorer inom den fysiska planeringen som kan innebära att kommunen inte uppfyller MKN för vatten (omfattar allt yt- och grundvatten) samt MKN för fiskvatten (omfattar Ivösjön).

O-alternativ och Planförslag

Viktiga delar i kommunens arbete med att uppfylla MKN för vatten är det påbörjade arbetet med att upprätta en kommunal VA-plan och återskapandet av våtmarker kring sjöar och vattendrag. Både VA-planen och översiktsplanen ska aktualitetsförklaras vart fjärde år och innehålllet ska vara samstämmigt. Följande frågor behandlas i VA-planen och kommer att påverka var och hur ny bebyggelse bedöms som lämpligt:

- Hur befintliga och framtida vattentäkter ska långsiktigt skyddas, bland annat genom nya moderns skyddsforeskrifter.
- Var kommunalt avlopp ska byggas ut i form av nya eller utökade verksamhetsområden och med vilken prioriteringsordning och typ av lösning.
- Principer för handläggning av enskilda avlopp inom områden där utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp inte planeras ske. Olika principer kommer att gälla beroende på områdets känslighet för påverkan.
- Kommunens nya dagvattenpolicy ska tillämpas. Denna anger att dagvatten i första hand ska tas

om hand lokalt och i andra hand fördröjas för att minimera utsläppen av föroreningar till yt- och grundvatten. Finns särskilda behov av att rena vattnet, till exempel genom sedimentation, ska även detta ske på den egna fastigheten.

- Planen ska även ange strategier för att säkra dricksvattentillförsörjningen idag och för kommande generationer.

Vattendirektivet är en av utgångspunkterna för miljö- och hälsoskyddsmyndens verksamhets- och tillsynsplan. Det medför bland annat att arbete pågår med att öka medvetenheten om betydelsen av skyddsområden vid vattendrag för att minska övergödningen. Vidare pågår arbete med att öka riskklassningen av farliga verksamheter i närheten till känsliga vattentäktområden, samt med att ta fram vattenskyddsområden med skyddsforeskrifter för kommunala vattentäkter.

För icke kommunala täkter som försörjer fler än femtio personer eller där vattentaget är mer än 10 m³/dag, rekommenderar kommunen företag och företagare att inrätta vattenskyddsområden.

I det fall hanteringen av avlopp och dagvatten och skyddet av vattenkvaliteten inte sker på ett miljösäkert sätt finns risk för betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 12§ miljöbalken.

Förekomst av trafikbuller

O-alternativ

Enligt O-alternativet sker utbyggnader av väg och järnväg enligt redan fattade beslut. MKB har upprättats eller kommer att upprättas.

Den allmänna trafikökningen och trafikökningar i samband med utbyggnader innebär generellt ökade bullernivåer. När ny bostadsbebyggelse tillkommer måste åtgärder om gällande bullerriktvården övervakas. Ett större problem är alla befintliga bostäder

och grönområden som inte är anpassade till dagens och framtidens trafikmängder.

Planförslag

Tillkommande väg- och järnvägsutbyggnader är enligt planförslaget ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus, ny järnväg mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund, utbyggd motorväg mellan Fjälkinge - Gualöv samt nya förbifarter vid Degeberga, Rin-kaby och Färlöv - Vinnö. Förbifarterna kan totalt sett förväntas minska bullerstörningarna för befintlig bebyggelse, men kan i viss mån också skapa nya bullerproblem. Vid samtliga utbyggnader finns risk för betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 12§ miljöbalken. I övrigt samma som O-alternativet.

Andel utsläpp per invånare från persontransport

Bland persontransporter är andelen biltrafik per invånare mest intressant att mäta eftersom en bilresa kräver betydligt mer energi än att åka kollektivt. Kan man istället gå eller cykla blir bränsleförbrukningen noll. En stor andel drivmedel förutsätts vara fossila bränslen eller producerade genom användning av fossila bränslen, vilket innebär ett nettotillskott av koldioxid och andra luftföroreningar.

O-alternativ och Planförslag

Både enligt O-alternativet och planförslaget sker bebyggelseutvecklingen huvudsakligen inom Kristianstad stad, basorterna och ett antal särskilt intressanta tätorter. Det innebär att en stor andel av befolkningstillväxten sker i lägen där service och kollektivtrafik finns inom gång- eller cykelavstånd.

För boende i dessa orter och lägen finns i många fall möjlighet att välja ett annat färd sätt än bil även om bara en viss andel gör det idag.

En viss andel ny bostadsbebyggelse får tillkomma också i småorter och på ren landsbygd där tillgången

Erosion vid Östra Sand 2007.

till kollektivtrafik och service är begränsad eller där utbud saknas helt och hållet. Det handlar då om ett litet tillskott av enstaka etableringar för att främja en levande landsbygd och där tillskottets storlek ska bedömas med hänsyn till den ökade klimatpåverkan en sådan bebyggelse kan väntas få. Vid denna typ bostadslokaliseringar hamnar de boende lätt i en situation där de är beroende av en eller flera bilar.

Även verksamheter med få anställda och få kundbesök kan tillkomma i lägen utan kollektivtrafik och cykelvägnät för att främja en levande landsbygd.

Målkonflikter

En tydlig intressekonflikt finns mellan å ena sidan behovet av att minska biltrafikens bidrag till växthuseffekten och å andra sidan målsättningen om levande småorter och övrig landsbygd.

Ett sätt att begränsa de negativa effekterna skulle kunna vara att i högre grad begränsa ny bebyggelse på landsbygden till förmån för basorterna och Kristianstad. Ett ännu mera långtgående alternativ vore att begränsa all ny bebyggelse utanför Kristianstad stad till förmån för stadens utveckling. På så sätt skulle den tillkommande befolkningen få bästa möjliga utbud av kollektivtrafik och service och biltrafiken skulle kunna minska betydligt.

En negativ befolkningsutveckling på landsbygden riskerar dock att få negativa konsekvenser både socialt och ekonomiskt. Det skulle bli svårt att upprätthålla service och kollektivtrafik för de boende och verksamma som fanns kvar vilket kan skapa en negativ spiral där allt färre väljer att bo utanför staden. Möjligheterna till landsbygdsanknutet företagande och förvaltande av landsbygdens värden skulle försämrats.

Synsättet att en begränsad andel ny bebyggelse får tillkomma på landsbygden måste därför ses som en kompromiss mellan å ena sidan målsättningen om en

levande landsbygd med boendemöjligheter och företagande i kommunens alla delar och å andra sidan behovet av minskade utsläpp från biltrafik.

lanspråktagande av värdefull jordbruksmark

0-alternativ

Utanför avgränsningen för *Fördjupad översiktsplan för Kristianstad stad* finns ingen föreslagen exploatering på värdefull jordbruksmark (klass 8 och 9). Redan detaljplanlagda områden är ej inräknade.

Planförslag

Planförslaget anger att på odlingsmark av klasserna 8-9 bör ny bebyggelse utanför utpekade utbyggnadsområden inte medges. Utbyggnader på jordbruksmark klass 8 föreslås dock i anslutning till tätorterna Fjälkinge samt Önnestad, i form av stationsnära bostadsområden samt verksamhetsytor intill E22 i Fjälkinge. Dessa förslag anges som möjliga utvecklingsområden i ett längre tidsperspektiv, till omkring ca år 2050. Ny enstaka bebyggelse får ej störa rationellt brukande av marken.

Risk för översvämning, erosion och höjd grundvattennivå

0-alternativ och Planförslag

Både i 0-alternativet och Planförslaget gäller att nya byggnader och anläggningar utmed kusten och Helgeåns vattensystem ska anpassas till beräknade risknivåer för höjd grundvattennivå och översvämning eller undvikas helt. Ny bebyggelse inom riskzonerna för kusterosion ska undvikas. En relativt stor andel av den redan befintliga kustbebyggelsen riskerar att få problem vid en framtida höjd havsnivå. Kommunen avser att arbeta fram strategier för vilka åtgärder som är lämpliga att vidta för att bemöta en höjd grundvattennivå och översvämningar.

Genom riktlinjerna i kommunens nya dagvattenpolicy skapas en bättre beredskap för kraftig nederbörd och skyfall vilket kan väntas bli vanligare i framtiden och riskerar att orsaka översvämningar med skador på byggnader och annan infrastrukturer.

De 16 miljö kvalitetsmålen

Regering och riksdag har fastställt 16 miljö kvalitetsmål som innebär att Sverige till nästa generation (år 2020) ska ha löst de stora miljöproblemen. Arbetet med miljö kvalitetsmålen vilar på fem grundläggande värden:

- Främja människors hälsa.
- Värna biologisk mångfald och andra naturvärden.
- Ta tillvara de kulturhistoriska värdena.
- Bevaka ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga.
- Trygga god hushållning med naturresurser.

De nationella miljö kvalitetsmålen har utvecklats vidare på regional och lokal nivå. Länsstyrelsen i Skåne län har tagit fram *Skånes miljö handlingsprogram*, senast reviderat 2010, och Kristianstads lokala miljö mål fastställdes av Kommunfullmäktige 2007. Till övervägande del överensstämmer dessa med de nationella målen.

Här beskrivs övergripande hur översiktsplanen påverkar miljö målen. Mål 14 - Storslagen fjällmiljö är inte relevant för Kristianstads kommun och behandlas därför inte. Mål 5 - Skyddande ozonskikt påverkas inte av den fysiska planeringen och behandlas inte heller.

Mål 1 - Begränsad klimatpåverkan

"Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatet inte blir farlig. Målet ska uppnås på

ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkrställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås."

Viktiga frågor i kommunens lokala miljö mål

- Minska utsläppen av växthusgaser.
- Använda energi effektivare.
- Öka andelen energi från förnybara energikällor.
- Minska transporternas klimatpåverkan.
- Minska jordbrukets klimatpåverkan.
- Minska läckaget av klimatpåverkande köldmedier.

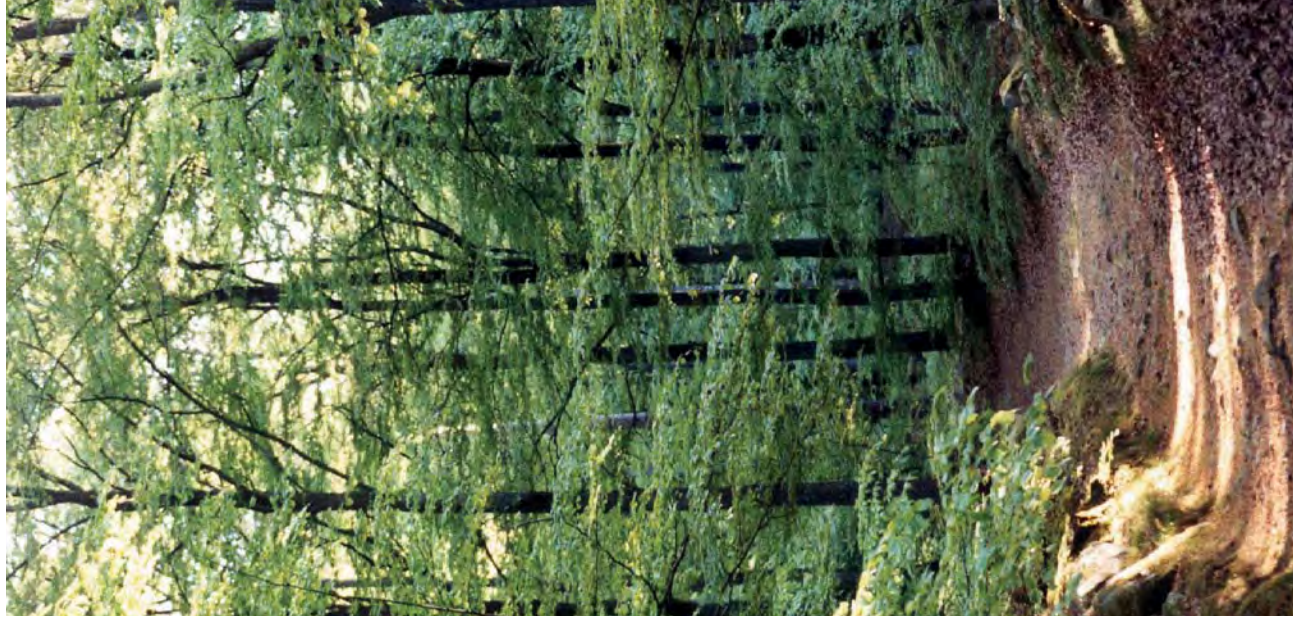
Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna Minska transporternas klimatpåverkan och Öka andelen energi från förnybara energikällor (gäller möjligheten att ansluta till fjärrvärme).

O-alternativ

Bebyggelseutvecklingen sker huvudsakligen inom Kristianstad stad, basorterna och ett antal särskilt intressanta tätorter. Det innebär att en stor andel av befolkningstillväxten sker i lägen där service och kollektivtrafik finns inom gång- eller cykelavstånd. För boende i dessa orter och lägen finnas i många fall möjlighet att välja ett annat färd sätt än bil även om bara en viss andel gör det idag.

Nya bostäder i staden och basorterna kan, till skillnad mot ny bebyggelse i småorter och på landsbygden, lättare anslutas till biobranslebaserad fjärrvärme.

En viss andel ny bostadsbebyggelse får tillkomma också i byar och på ren landsbygd där tillgången till kollektivtrafik och service är begränsad eller där utbud saknas helt och hållet. Det handlar då om ett litet tillskott av enstaka etableringar för att främja en levande landsbygd och där tillskottets storlek ska

Stig på Balsberget.

bedömas med hänsyn till den ökade klimatpåverkan som sådan bebyggelse kan väntas få. Vid denna typ av bostadslökaliseringar hamnar de boende lätt i en situation där de är beroende av en eller flera bilar.

Även verksamheter med få anställda och få kundbesök kan tillkomma i lägen utan kollektivtrafik och cykelvägnät för att främja en levande landsbygd.

Planförslag

Om infrastrukturprojekt som ökad kapacitet på järnvägssträckan Kristianstad - Hässleholm och Kristianstad - Karlskrona, ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och ny järnväg mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund blir verklighet kan detta locka fler att åka kollektivt istället för att köra bil. Detta gäller även lokala infrastrukturprojekt, som exempelvis lokaliseringen av återvinningscentraler/återvinningsstationer, eftersom detta kan bidra bättre logistik och mindre miljöpåverkan för såväl kommuninvånare som avfallsverksamheten.

I övrigt samma som 0-alternativet.

Värdefull odlingsmark.

Mål 2 – Frisk luft

”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Ohälsosamma halter av föroreningar i luft ska inte överskridas. (Detta gäller för halter av svaveldioxid, kväveoxider, marknära ozon, bensen och partiklar).
- Minska utsläppen av organiska ämnen till luft, till exempel från lösningsmedel.
- Eldning med ved och pellets i villor ska ske i miljögodkända pannor.
- Stabilisera vägtrafikens omfattning till år 2020.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna *Ohälsosamma halter av föroreningar i luft ska inte överskridas* och *Stabilisera vägtrafikens omfattning till 2020*.

0-alternativ och Planförslag

För resonemang om andelen biltrafik som den tillkommande bebyggelsen alstrar, se Mål 1 - Begränsad klimatpåverkan. Utanför avgränsningen för *Fördjudad översiktsplan för Kristianstad stad* bedöms det inte finnas någon risk att miljö kvalitetsnormerna för luft ska överskridas.

Mål 3 – Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Begränsa försurningen av vattenmiljöer och skogsmark.

- Sjöar och rinnande vatten ska ha ett pH-värde som inte underskrider 6,0.

- Minska utsläppen av försurande ämnen (svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak).

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkten *Minska utsläppen av försurande ämnen (svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak)*. Det handlar då främst om utsläpp från biltrafik.

0-alternativ och Planförslag

För resonemang om andelen biltrafik som den tillkommande bebyggelsen alstrar, se Mål 1 - Begränsad klimatpåverkan.

Mål 4 – Giftfri miljö

”Miljön ska vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Minska användningen av farliga ämnen.
- Minska hälsorisker genom rätt märkning av produkter.
- Minska användningen av kemiska bekämpningsmedel.
- Ha god kunskap om var mark kan vara förorenad.
- Ta fram en kommunal strategi för miljöanpassad upphandling.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkten *Ha god kunskap om var mark kan vara förorenad*.

0-alternativ och Planförslag

Kunskapsupbyggnad kring var marken kan vara förorenad sker oberoende av översiktsplanen. Ingen skillnad finns mellan alternativen.

Mål 6 – Säker strålmiljö

”Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Minska antalet nya fall av hudcancer.
- Minska riskerna med elektromagnetiska fält.
- Hälsan ska inte påverkas negativt av radon (gäller framförallt i skolor och bostäder).

Översiktsplanen hanterar punkterna *Hälsan ska inte påverkas negativt av radon* och *Minska riskerna med elektromagnetiska fält*.

O-alternativ och Planförslag

Förekomsten av radon och elektromagnetiska fält inom kommunen är väl känd och hänsyn tas till de båda aspekterna vid planläggning och bygglov. Ingen skillnad finns mellan alternativen.

Mål 7 – Ingen övergödning

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Minska utsläppen av fosfor och kväve till vatten.
- Få fler lantbrukare att arbeta med *Greppa Näringen*.
- Minska utsläppen av fosfor och kväve från enskilda hushålls avlopp.
- Minska utsläppen av fosfor och kväve från mindre avloppsreningsverk.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkten

Minska utsläppen av fosfor och kväve till vatten. Det handlar då främst om utsläpp från biltrafik och från enskilda avloppsanläggningar.

O-alternativ och Planförslag

För resonemang om andelen biltrafik som den tillkommande bebyggelsen alstrar, se Mål 1 - Begränsad klimatpåverkan.

Viktiga delar i kommunens arbete med att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för vatten, och därmed minska övergödningen, är återskapandet av våtmarker kring sjöar och vattendrag och det påbörjade arbetet med att upprätta en kommunal VA-plan.

Följande frågor som berör avlopps försörjningen ska behandlas i VA-planen och kommer att påverka hur ny och befintlig bebyggelse påverkar näringsbelastningen inom vattendrag, sjöar och kustvatten:

- Var kommunalt avlopp ska byggas ut i form av nya eller ökade verksamhetsområden och med vilken prioriteringsordning och typ av lösning.
- Principer för handläggning av enskilda avlopp inom områden där utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp inte planeras ske. Olika principer kommer att gälla beroende på områdets känslighet för påverkan.
- Kommunens nya dagvattenpolicy ska tillämpas. Denna anger att dagvatten i första hand ska tas om hand lokalt och i andra hand fördröjas för att minimera utsläppen av föroreningar till yt- och grundvatten. Finns särskilda behov av att rena vattnet, till exempel genom sedimentation, ska även detta ske på den egna fastigheten.

Mål 8 – Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara, och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och

vattenhushållande funktion ska bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Skydda värdefulla sjöar och vattendrag.
 - Öka kunskapen om hotade arter.
 - Ta fram ett program för miljöövervakning.
 - Satsa på lokal dagvattenhantering vid planering och ombyggnation av bostadsområden.
 - Värna natur- och kulturupplevelser, bad och friluftsliv.
 - Skydda vattendragen mot stora vattenuttag.
- Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna *Skydda värdefulla sjöar och vattendrag*, *Satsa på lokal dagvattenhantering vid planering* och *ombyggnation av bostadsområden och Värna natur- och kulturupplevelser, bad och friluftsliv*.

Kommunfullmäktige har antagit en dagvattenpolicy (2010), som används vid till exempel detaljplanering. Av policyn framgår bland annat att dagvatten ska omhändertas på ett för platsen lämpligt sätt ur estetisk, biologisk och hydrologisk synpunkt samt

Levande vattendrag.

Äppelblom i norra delen av kommunen.

att dagvattenhanteringen ska vara säker, miljöanpassad och kostnadseffektiv, och att en naturlig vattenbalans ska eftersträvas.

Polycyn hänvisar också till kopplingen mellan dagvatten och EU: ramdirektivet för vatten.

Dagvattenpolycyn gäller även delmål 9 och 15.

Kommunen avser också ta fram en Vattenförsörjningsplan som syftar till att säkerställa kommunens framtida dricksvattenförsörjning och dess kvalitet.

O-alternativ och Planförslag

För resonemang om avlopp och dagvatten se Mål 7 - Ingen övergödning. Där exploatering är aktuellt i strandnära områden förutsätts en avvägning ske mot värden för naturvård och rekreation.

Mål 9 – Grundvatten av god kvalitet

”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Grundvattnet ska vara fritt från naturfrämmande ämnen och inte påverkas negativt av dagvatten, förorenade områden, borrhull med mera
- Grundvattnet ska så långt det är möjligt vara fritt från förhöjda nitrathalter och bekämpningsmedelsrester.
- Uttaget av grundvatten ska inte vara större än nybildandet.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna *Grundvattnet ska vara fritt från naturfrämmande ämnen* och *Grundvattnet ska så långt det är möjligt vara fritt från förhöjda nitrathalter och bekämpningsmedelsrester*.

O-alternativ och Planförslag

Inom ramen för pågående arbete med VA-planen ska ställning tas till hur befintliga och framtida vattentäkter långsiktigt ska skyddas, bland annat genom nya moderna skyddsföreskrifter.

För övrigt remitteras bygglovsansökningar till tekniska förvaltningen (C4 Teknik) och miljö- och hälsoskyddskontoret, för bedömning. C4 Teknik bedömer bygglovsansökan med utgångspunkt från grundvattenskydd. Miljö- och hälsoskyddskontoret bedömer bygglovsansökan med utgångspunkt från närheten till vattenförekommster och eventuell påverkan på dessa. Vattenförekommsterna beskrivs med avseende på status och aktuella miljökvalitetsnormer, samt risken för negativ påverkan vid exploateringen.

Detaljplaner etcetera granskas på ett liknande sätt, vid regelbundna planmöten där företrädare för olika förvaltningar deltar, då bland annat eventuell påverkan på grundvatten och miljökvalitetsnormerna ses över.

Mål 10 – Hav i balans samt levande kust och skärgård

”Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Skydda kust och marin ekologiskt värdefulla områden, häckningsplatser för havsörn samt stränder mot exploatering.

- Satsa på miljöövervakning och förebyggande arbete.
- Ta fram en strategi för kustens kulturarv och odlingslandskap.
- Verka för att ålabodar bevaras.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna *Skyddade kust och marin ekologiskt värdefulla områden, häckningsplatser för havsörn samt stränder mot exploatering, Ta fram en strategi för kustens odlingslandskap och kulturarv och Verka för att ålabodar bevaras*

O-alternativ och Planförslag

Riktlinjer för att skydda kustområdets höga natur- och rekreationsvärden har tidigare fastställts i programmet *Det växer längs kusten! Program för kustens utveckling från Åhus till Juleboda*, antaget av Kommunfullmäktige 2009 samt planeringsunderlaget *Kustnära - tätortsnära*, godkänt av Byggnadsnämnden 2010. Dessa riktlinjer bekräftas genom bestämmelser i översiktsplanen.

Arbete pågår med att ta fram en ny samlad naturvårdsstrategi för kommunen. Enligt översiktsplanen ska även ett nytt kulturmiljöprogram tas fram. I samband med detta finns möjlighet att ytterligare förbättra kunskapsunderlag och strategier för att bevara och utveckla kustens natur- och kulturmiljöer.

Mål 11 – Myllrande våtmarker

"Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden".

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Öka antalet skyddade våtmarker.
- Öka kunskapen kring hotade arter.

- Utveckla och bevara våtmarker inom Kristianstads Vattenrike.
- Skydda våtmarker mot dränering, torvtäkt, vägbygge och annan exploatering.
- Öka kommuninvånarnas kunskaper om våtmarkernas värde för natur och friluftsliv.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna *Öka antalet skyddade våtmarker, Utveckla och bevara våtmarker inom Kristianstads Vattenrike och Skydda våtmarker mot dränering, torvtäkt, vägbygge och annan exploatering.*

O-alternativ och Planförslag

Nuvarande skydd av kommunens våtmarker förutsätts bibehållas. Arbete har påbörjats med att åter skapa våtmarker kring sjöar och vattendrag.

Mål 12 – Levande skogar

"Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövården och sociala värden värnas".

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Skydda skogar med höga naturvärden till exempel tallskog vid Åhuskusten och bokskog på Linderödssåsen.
- Öka den biologiska mångfalden i skogen bland annat genom att öka andelen lövskog och andelen äldre träd.
- Värna skogarnas betydelse för friluftsliv, livskvalitet och folkhälsa.
- Starta nätverk för hållbar skogsutveckling.

Bokskog på Linderödssåsen.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkten *Skydda skogar med höga naturvärden*.

0-alternativ och Planförslag

Nuvarande skydd av skogsområden med höga naturvärden förutsätts bibehållas. Flera av översiktsplanens utpekade exploateringsområden berör skogsmark där höga naturvärden kan finnas. Frågorna kommer att studeras närmre i samband med fortsatt planarbete.

Mål 13 – Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövårderna bevaras och stärks”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Skydda ängs- och betesmarker med höga naturvärden.
- Bevara värden i sandstäpp och rikkärr.
- Öka inslaget av olika småbiotoper, vattenmiljöer och kantzoner i landskapet.
- Starta nätverk för hållbar utveckling av odlingslandskapet.
- Inte ta värdefull odlingsmark i anspråk för andra ändamål.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms påverka utvecklingen när det gäller punkterna *Skydda ängs- och betesmarker med höga naturvärden*, *Bevara värden i sandstäpp och rikkärr*, *Öka inslaget av olika småbiotoper, vattenmiljöer och kantzoner i landskapet* samt *Inte ta värdefull odlingsmark i anspråk för andra ändamål*.

0-alternativ

Nuvarande skydd av områden med höga naturvärden förutsätts bibehållas. Arbetet har påbörjats med att återskapa våtmarker kring sjöar och vattendrag.

Utanför avgränsningen för *Fördjupad översiktsplan för Kristianstad stad* finns ingen föreslagen exploatering på värdefull jordbruksmark (klass 8 och 9). Redan detaljplanlagda områden är ej inräknade.

Planförslag

Enligt Planförslaget ska skyddet av de mest värdefulla delarna av de sandiga odlingsmarkerna väster om Åhus och på Åsumfältet stärkas.

Några av översiktsplanens föreslagna utbyggnadsområden i västra Åhus berör sandig odlingsmark. Frågorna kommer att studeras närmre i samband med fortsatt planarbete.

I Planförslaget föreslås utbyggnader på jordbruksmark av klass 8 i Fjälkinge i form av bostäder nära

det nya stationsläget och verksamhetsytor intill E22. Planförslaget anger att på odlingsmark av klasserna 8-9 bör ny bebyggelse utanför utpekade bebyggelseområden inte medges.

I övrigt samma som 0-alternativet.

Mål 15 – God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Skapa förutsättningar för miljöanpassade och resurssnåla transporter.
- Skydda kulturhistoriskt värdefulla miljöer och tillgång till grönområden.
- Minska uttagen av naturgrus.
- Begränsa bullerstörningar från vägtrafik.
- Minska mängden avfall och dess farlighet.
- Öka omvandlingen från avfall till energi.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning bedöms ha betydelse för utvecklingen när det gäller punkterna *Skapa förutsättningar för miljöanpassade och resurssnåla transporter*, *Skydda kulturhistoriskt värdefulla miljöer och tillgång till grönområden* och *Begränsa bullerstörningar från vägtrafik*.

0-alternativ och Planförslag

Målet omfattar ett mycket brett område. Här kommer att studeras frågor som lyfts fram särskilt i de lokala miljömålen.

Attraktiv badstrand på Åsplet i Åhus

Skapa förutsättningar för miljöanpassade och resurssnåla transporter: Se resonemang under Mål 1 - Begränsad klimatpåverkan.

Begränsa bullerstörningar från vägtrafik: Den allmänna trafikökningen och trafikökningar i samband med utbyggnader innebär ökade bullernivåer för befintlig bebyggelse. Detta kan innebära att gällande bullerriktvärden överskrids. Ny bostadsbebyggelse och ny väg och järnväg förutsätts anpassas för att klara gällande riktvärden.

Skydda kulturhistoriskt värdefulla miljöer och tillgången till grönområden: Enligt Planförslaget ska skyddet av de mest värdefulla delarna av de sandiga odlingsmarkerna väster om Åhus och på Åsum-fältet stärkas. Även riksintresset för Araslövs farmer ska få ett ökat skydd genom att avgränsning och värdebeskrivning ses över. Översiktsplanen pekar ut två så kallade *tysta områden* i kommunens norra och södra delar vilka ska värnas från bulleralstrande verksamheter. Inom dessa områden ska friluftslivets och landsbygdsturismens intressen prioriteras särskilt.

Arbete pågår med att ta fram en ny samlad naturvårdsstrategi för kommunen. Enligt översiktsplanen ska även ett nytt kulturmiljöprogram tas fram. Nuvarande skydd av områden med höga natur-, friluftslivs- och kulturmiljövärden förutsätts bibehållas.

Mål 16 – Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd”.

Viktiga frågor i kommunens lokala miljömål

- Arbetsaktivt för att bevara de hotade arter som finns i kommunen.
- Ge hotade arter möjlighet att sprida sig till nya lokaler.
- Öka kommuninvånarnas kunskaper om lokala naturvärden.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändning kan ha betydelse för utvecklingen när det gäller punkten *Arbetsaktivt för att bevara de hotade arter som finns i kommunen.*

0-alternativ och Planförslag

Underlag saknas i detta skede för att bedöma i vilken omfattning föreslagna exploateringar kommer att påverka den biologiska mångfalden. Frågorna kommer att studeras vid kommande detaljplane-läggning.

Åtgärder för att motverka betydande miljöpåverkan

Följande principer är viktiga för att motverka betydande miljöpåverkan:

- Genom att exploatera i anslutning till och inte inom områden med höga natur-, kultur- och rekreationsvärden kan den nya bebyggelsen få ett attraktivt läge utan att värdena förbrukas eller att konflikt uppstår mellan de olika intressena. Där intrång behövs göras kan påverkan begränsas genom god kunskap om vad värdena består i, var- samhet om de högsta värdena och kompenserande åtgärder.
- Ibland kan naturen gynnas av att viss bebyggelse tillåts inom värdefulla miljöer på landsbygden, om det sker på rätt sätt. En etablering kan resultera i positiva effekter genom att användning, utformning och placering medverkar till att en landskapsbevarande hävd skapas eller fortlöper. Detta kan

till exempel kombineras med ett fritidsintresse, exempelvis en hästgård, eller genom gemensam skötsel av gemensamma intressen. Vidare ökar möjligheterna för att utveckla en lokal livsmedelsproduktion samt besöksnäring.

- I samband med planering och projektering av ett område, är det även lämpligt att se över om MKN kan förbättras, vilket kan leda till ökad miljökvalitet.
- Ny bebyggelse och ny infrastruktur förutsätts utformas för att klara gällande bullerriktvärden. Skyddsavstånd kan kombineras eller ersättas med till exempel omstyrd trafik, skärmning, uteplatser som vänder sig bort från bullret och anpassade fönster och fasader.
- Där behov finns av allmänt avlopp ska sådant ordnas innan ny bebyggelse tillkommer. Enskilda avlopp ska enligt gällande lagstiftning uppfylla höga miljökrav. Bebyggelse kan också nekas på vissa platser på grund av att avlopp inte kan lösas på ett miljösäkert sätt. Dagvatten ska i första hand tas om hand lokalt och i andra hand fördröjas för att minimera utsläppen av föroreningar till yt- och grundvatten.

Uppföljning och övervakning

Kommande exploaterings miljöpåverkan hanteras genom detaljplaneläggning, bygglov och annan tillståndsprövning. Där behov finns kommer en MKB att upprättas. Hela miljötillståndet i kommunen följs kontinuerligt upp genom miljömålsarbetet.

SOCIALA KONSEKVENSER

Avgränsningar

De sociala faktorer som beskrivs i detta avsnitt har valts ut för att de på olika sätt påverkas av över- siktsplanens förslag till utveckling av bebyggelse,

kommunikationer och rekreativsmöjligheter. Beskrivningen relaterar till folkhälsopolitikens elva målområden som antogs av riksdagen 2003 och 2008 (En förnyad folkhälsopolitik).

Samtliga faktorer kan också inordnas under miljö- kvalitetsmålet *God bebyggd miljö*.

Av de elva folkhälsomålen har följande bedömts som relevanta:

- Mål 1, Delaktighet och inflytande i samhället
- Mål 2, Ekonomiska och sociala förutsättningar
- Mål 5, Miljöer och produkter
- Mål 9, Fysisk aktivitet

När sociala konsekvenser och konsekvenser för folkhälsan beskrivs är det intressant att bedöma hur befolkningen som helhet påverkas, men också hur sådana grupper påverkas som redan har en sämre hälsa eller livssituation än genomsnittsbefolkningen

Flerbostadshus i Degeberg.

eller som på olika sätt ligger i riskzonen för att få det. Inom folkhälsoarbetet kallas dessa för prioriterade grupper. Ett viktigt syfte är att se till att skillnaderna i ohälsa inte förvärras.

Prioriterade grupper som uppmärksammas särskilt i denna konsekvensbeskrivning är barn, äldre, invandrare, kroniskt sjuka, funktionshindrade och socioekonomiskt svaga. Dessutom har kommentarer gjorts där viktiga skillnader finns mellan könen.

För samtliga faktorer förs ett resonemang om Planförslagets och 0-alternativets konsekvenser. För en beskrivning av de båda alternativen se avsnittet *Miljökonsekvensbeskrivning*.

Folkhälsomål 1 "Delaktighet och inflytande i samhället"

Tillgänglighet och orienterbarhet

Personer med funktionsnedsättning och äldre är grupper som ofta har särskilda behov när det gäller framkomlighet och orienterbarhet i den offentliga miljön. Samtidigt är en utformning som tillgodoser behoven hos dessa grupper också en utformning som gör det mera bekvämt och säkert i vardagen för alla. Barnvagnar kommer till exempel fram lättare och olycksrisken vid trappsteg och kanter minskar.

0-alternativ och Planförslag

Kontinuerliga förbättringar görs av basorternas offentliga miljöer för att dessa ska hålla en hög standard. Detta gör dem också mera tillgängliga eftersom nya byggnader och anläggningar måste uppfylla gällande lagstiftning. I samtliga basorter ska det finnas en områdeslekplats som är anpassad för barn med funktionshinder. För övriga tätorter bedöms behoven av lekplatser och andra satsningar på offentlig miljö från fall till fall.

I småorter och inom övrig landsbygd kan standarden på det gemensamma vägnätet vara mycket skiftande.

Belysning och separat gångbana kan exempelvis saknas och snöröjning och halkbekämpning kan vara sämre än i tätorterna.

Tillgång till offentliga mötesplatser

Offentliga mötesplatser behöver finnas där människor från alla åldrar och befolkningsgrupper kan mötas spontant och på jämlika villkor. Detta är viktigt för att stärka sociala nätverk och för att motverka fördomar och utanförskap.

Till offentliga mötesplatser räknas här både anlagda ytor som torg och parker och sådana allmänna kultur- och fritidsverksamheter som inte kräver medlemskap eller inträde. Det kan vara bibliotek, fritidsgårdar eller omsorgsförvaltningens mötesplatser för äldre och personer med funktionsnedsättning. Stråk för promenad och cykel som används av många kan också fungera som mötesplatser och underlätta spontana sociala kontakter.

0-alternativ och Planförslag

Kontinuerliga förbättringar görs av basorternas offentliga miljöer vilket gör dem mera funktionella och lockande som mötesplatser. I samtliga basorter ska det finnas minst en offentlig mötesplats som främjar möten mellan människor av alla kategorier. Tätortsparken kan få rollen som en sådan offentlig mötesplats. För övriga tätorter bedöms behoven av tätortspark och annan offentlig mötesplats från fall till fall.

Basorterna ska även fortsättningsvis ha det bästa utbudet av bibliotek, fritidsgårdar och mötesplatser för äldre och personer med funktionsnedsättning.

Boende i småorterna och inom övrig landsbygd hänvisas i första hand till de större orternas utbud av offentliga mötesplatser och kultur- och fritidsverksamheter. Delvis kan det lokala föreningslivet kompensera för att allmänna kultur- och fritidsverksamheter saknas.

Demokratisk delaktighet

Begreppet demokratisk delaktighet avser hur samhällets invånare nyttjar sina möjligheter att påverka politiska beslut. Om individer eller grupper upplever att de inte kan påverka de egna livsvillkoren eller utvecklingen av samhället uppstår utanförskap och maktlöshet.

Upplevda hinder för att kunna vara med och påverka en översiktsplanprocess kan vara tidsmässiga; hur lång tid tar det att läsa och förstå det skriftliga informationsmaterialet? Vid vilka tidpunkter hålls informationsmöten? Inom vilken tid måste man hinna framföra sina synpunkter?

Det kan också handla om materialets begriplighet och läsbarhet; är det skriftliga informationsmaterialet tillräckligt lättförståeligt för en lekman? Är materialet läsbart för personer med nedsatt synförmåga?

Viktigt är också vilka alternativa möjligheter som finns att bli uppmärksam på och ta del av förslaget. Internet har till exempel många fördelar men används inte av alla.

Både det inledande samrådsskedet och det efterföljande utställningsskedet är viktiga för medborgardialogen. Störst möjlighet att påverka förslaget övergripande inriktning och strategier finns normalt under samrådsskedet.

O-alternativ

Gällande översiktsplan är från 1990. Sedan dess har kommunen arbetat med bland annat Kristianstads tätortsområde och Åhuskusten på översiktsplanenivå, men för kommunen som helhet saknas en aktuell översiktsplan.

Planförslag

Arbetet med en ny kommunövergripande översiktsplan ger en möjlighet att, på ett sätt som främjar en god demokratisk delaktighet, inhämta synpunkter

från kommunens invånare och föra en diskussion om utvecklingen av de olika orterna och kommunerna.

Folkhälsomål 2 "Ekonomiska och sociala förutsättningar"

Klara vardagen utan bil

Att klara vardagen utan tillgång till bil är en nödvändighet för stora delar av befolkningen. Dels finns de som inte får köra bil, till exempel barn, ungdomar, många äldre och personer med vissa funktionshinder. Dels finns alla dem som inte har råd att äga bil. Det gäller exempelvis många studerande, arbetslösa eller ensamstående med lågavlönade yrken. Slutligen finns alla familjer som delar på en bil. Här visar studier att mannen oftare än kvinnan har tillgång till bilen för arbetspendling. Kvinnan arbetspendlar då ofta med cykel eller kollektivtrafik och utträttar på vägen vardagsärenden som matinköp och att hämta eller lämna barn på dagis.

Inom gruppen äldre och personer med funktionshinder finns många som inte kan cykla och som också har svårt att gå. En dagligvarubutik inom nära gångavstånd från bostaden kan vara avgörande för om dessa personer själv kan komma ut och göra sina inköp.

O-alternativ

Ny bostadsbebyggelse inom basorterna och andra större tätorter förutsätts ske i lägen där service och kollektivtrafik finns inom gång- eller cykelavstånd. För de boende finnas då i många fall möjlighet att välja ett annat färd sätt än bil.

För de nya bostäder som tillkommer i småorterna och inom övrig landsbygd är tillgången till kollektivtrafik och service begränsad eller utbud saknas helt och hållet. De boende hamnar därmed lätt i en situation där de är beroende av en eller flera bilar.

Hamnmiljö i Åhus.

Buss hållplats i Arkelstorp.

Planförslag

Om infrastrukturprojekt som ökad kapacitet på järnvägssträckan Kristianstad - Hässleholm och Kristianstad - Karlskrona, ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och ny järnväg mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund blir verklighet kan detta öka attraktiviteten för att åka kollektivt istället för att köra bil.

I övrigt samma som 0-alternativet.

Trygghet i offentlig miljö

Upplevelse av trygghet har stor betydelse för hur människor använder den offentliga miljön. Grupper som påverkas särskilt negativt av en otrygg miljö är barn, kvinnor, äldre och funktionshindrade.

0-alternativ och Planförslag

Kontinuerliga förbättringar görs av basorternas offentliga miljöer för att dessa ska hålla en hög standard och bli mera trygga. För övriga tätorter bedöms behoven av satsningar på offentlig miljö från fall till fall.

Balanserat bostadsutbud

Med ett balanserat bostadsutbud avses ett utbud som kan tillgodose människors olika behov när det gäller exempelvis bostadens kostnad, storlek, tillgänglighet och läge. Ett behov av billiga bostäder finns hos alla inkomstsvaga grupper. Särskilda tillgänglighetskrav finns hos äldre och personer med funktionshinder.

Helst ska möjlighet finnas att bo kvar i sin ort eller hembygd genom livets olika skeden. Detta är särskilt angeläget för äldre som kan tvingas byta bostad av praktiska skäl men som vill stanna i en miljö som känns trygg och där ett socialt nätverk finns.

0-alternativ och Planförslag

Kommunens målsättning är att genom markinnehav, planläggning och marknadsföring kunna erbjuda ett brett bostadsutbud av upplåtelseformer, storlekar och lägen som svarar mot hela befolkningens behov. Kommunen ska verka för tillkomsten av nya bostadslägenheter, särskilt i basorterna. De bostäder som byggs kan skapa flyttkedjor som frigör billigare bostäder.

Folkhälsomål 5 "Miljöer och produkter"

Tillgång till rekreation

Det är vetenskapligt belagt att upplevelse av grönska och natur har en rad positiva hälsoeffekter som ökat mentalt välbefinnande, minskad stress och stärkt immunförsvaret. Bäst effekt har vistelse i större park- och naturområden.

0-alternativ och Planförslag

Kontinuerliga förbättringar görs av basorternas grönskastruktur för att denna ska hålla en hög standard. I basorterna ska det finnas minst en tätortspark och minst en stor så kallad områdeslekplats som med fördel samordnas med tätortsparken. För övriga tätorter bedöms behoven av lekplatser och parkmiljöer från fall till fall.

I småorterna och inom övrig landsbygd är ofta närheten till natur och rekreativsmöjligheter ett avgörande skäl för att man valt att bosätta sig just där.

Trafiksäkerhet

Ett väl utbyggt och trafiksäkert gång- och cykelvägnät är angeläget för alla samhällsgrupper. Särskilda

behov finns hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättning.

O-alternativ och Planförslag

Utbyggnader och förbättringar av cykelvägnätet sker kontinuerligt utifrån det kommunövergripande dokumentet *Säkrare cykelvägar 2005* där brister och saknade länkar i systemet beskrivs och prioriteras.

I småorterna och inom övrig landsbygd kan trafiksäkerhetsåtgärder som separata gång- och cykelvägar saknas eftersom antalet nyttjande är för litet. Hastigheten på landsvägar är ofta hög förbi små grupper av bostadshus.

Trafikbuller

Trafikbuller är den största källan till störningar i människors närmiljö. Negativa effekter är bland annat stress, minskad koncentrationsförmåga och störningar i vila och sömn. Senare års forskningsresultat visar också att höga bullernivåer från vägtrafik kan öka risken för hjärt- och kärlsjukdom.

O-alternativ och Planförslag

Den allmänna trafikökningen och trafikökningar i samband med utbyggnader innebär ökade bullernivåer för befintlig bebyggelse. Detta kan innebära att gällande bullerriktvärden överskrids. Ny bostadsbebyggelse och ny väg och järnväg förutsätts utformas för att klara gällande riktvärden.

Luftföroreningar

Luftföroreningar kan orsaka hjärt- och kärlsjukdomar, cancer och luftvägsbesvär. Störst negativa effekter har partiklar och marknära ozon. De som redan har en dålig hälsa i form av luftvägs- eller hjärt- och kärlsjukdom drabbas värre än andra. Även barn är mera utsatta.

O-alternativ och Planförslag

Luftföroreningar i höga koncentrationer förekommer främst i tätta stadsmiljöer. Inga tydliga skillnader finns mellan alternativen.

Folkhälsomål 9 ”Fysisk aktivitet”

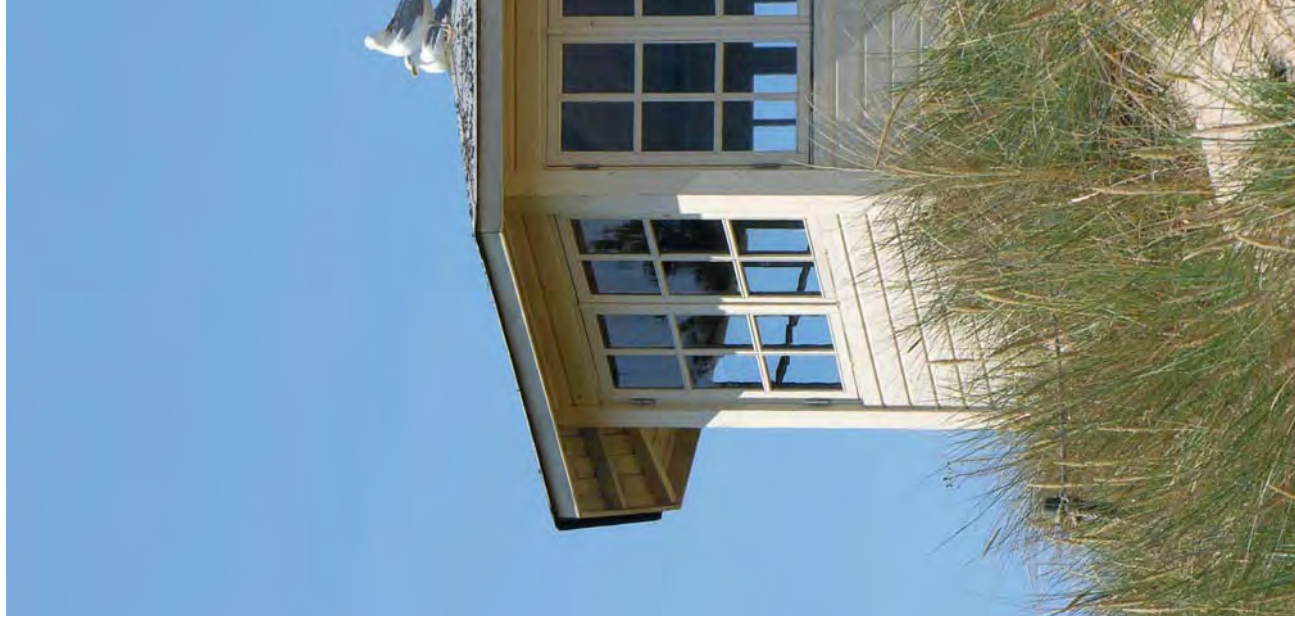
Stödjande miljöer för fysisk aktivitet

För lite fysisk aktivitet är ett av de största hoten mot folkhälsan. Att gå eller cykla mer i vardagen till arbete, skola, service och fritidssysselsättningar kan räcka för att en person ska uppnå rekommendationen om 30-60 minuter om dagen av minst måttligt intensiv fysisk aktivitet. För att göra det enkelt att gå eller cykla istället för att ta bilen är det viktigt att miljöerna känns trevliga och säkra och att målpunkterna finns inom rimliga avstånd. Attraktiva miljöer för promenad och jogging nära bostaden har också visat sig ha stor betydelse för hur mycket tid de boende ägnar åt motion på fritiden.

O-alternativ och Planförslag

Kommunen arbetar med att ta fram en ”Grön- och blå strategiplan för Kristianstad stad” som ska fungera som ett sektorsövergripande långsiktigt planeringsunderlag avseende frågor som rör grön- och vattenområden. Syftet är att säkerställa en sammanhängande grönbilåstruktur, som på sikt ska omfatta hela kommunen. Miljöer för hälsa och rekreation och fysisk aktivitet är viktiga aspekter i detta sammanhang, som avses kommuniceras i bred medborgardialog.

Se även avsnitten *Tillgång till rekreation* och *Trafik- säkerhet*.

Lusthus vid havet

Degeberga avloppsreningsverk.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Avgränsningar

Diskussionen om ekonomiska konsekvenser har avgränsats till frågor om attraktivitet för boende och verksamheter samt kostnader för att erbjuda kommunal service.

Attraktivitet för boende

När det gäller val av boende efterfrågar människor olika kvaliteter beroende på smak och livssituation. Ett boende nära service och med goda pendlingsmöjligheter är efterfrågat av många. Närhet till en bra skola kan vara avgörande för många barnfamiljers val medan ett naturskönt och rofyllt läge på landsbygden kan vara det mest prioriterade för någon annan. Ytterligare aspekter är möjligheter till olika fritidssysselsättningar och närhet till släkt och vänner. Det behövs alltså finnas boendemöjligheter i många olika lägen och av olika typer för att attrahera olika befolkningsgrupper i olika skeden av livet.

0-alternativ och Planförslag kan väntas positivt påverka kommunens attraktivitet för boende genom:

- Hög standard på basorternas utbud av service, kollektivtrafik och offentlig miljö, vilket även gynnar omkringliggande landsbygd som får ett bra utbud i sin närmaste större ort.
- Ökade möjligheter att bo permanent inom kustområdet från Åhus till Furuboda.
- Utveckling av de natur- och stadsnära orterna Balsby, Österslöv, Rinkaby, Färlöv/Vinnö och Skepparslöv.
- Utveckling av Linderöd med pendlingsavstånd till Malmö/Lund med bland annat den nya stora arbetsplatsen ESS.

- Pågatågstopp i Önnestad och Fjälkinge och utbyggd motorväg förbi Linderöd och Tollarp.
- Möjlighet till enstaka nya bostadsetableringar på landsbygden.

Genom Planförslaget ökar attraktiviteten ytterligare genom:

- Ökad kapacitet på järnvägssträckan Kristianstad - Hässleholm och Kristianstad - Karlskrona, ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och ny järnväg mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund.
- Förbättrad kapacitet på E22, väg 19 och väg 21. Förbifarter vid Degeberga, Rinkaby och Färlöv - Vinnö.

Attraktivitet för näringsliv/turism

Olika typer av företagsamhet har mycket skiftande behov när det gäller till exempel godstransporter, pendlingsmöjligheter, tjänsteresor, skyltläge, närhet till kunder, kostnader för mark och lokaler och särskilda kvaliteter i närmiljön.

0-alternativ och Planförslag kan väntas positivt påverka kommunens attraktivitet för näringsliv och turism genom:

- Satsningar på basorterna med bland annat en god planberedskap för företagsetablering och hög standard på kommunal service och kollektivtrafik.
- En positiv syn på etablering av små verksamheter med få anställda och få kundbesök i lägen utan kollektivtrafik och gång- och cykelvägnät för att främja en levande landsbygd.
- Pågatågstopp i Önnestad och Fjälkinge och utbyggd motorväg förbi Linderöd och Tollarp.
- Pågående arbete inom turism och rekreation, där även natur- och kulturmiljövård ingår som viktiga delar.

Genom Planförslaget ökar attraktiviteten ytterligare genom:

- Ökad kapacitet på järnvägssträckan Kristianstad - Hässleholm och Kristianstad - Karlskrona, ny järnväg mellan Kristianstad - Åhus och ny järnväg mellan Kristianstad-Hörby/Höör-Lund.
- Förbättrad kapacitet på E22, väg 19 och väg 21. Förfararter vid Degeberga, Rinkaby och Färlöv - Vinnö.
- Två så kallade *tysta områden* i kommunens norra och södra delar vilka som ska värnas från bulleralstrande verksamheter. Inom dessa områden ska friluftslivets och landsbygdsturismens intressen prioriteras särskilt.
- Ökad landsbygdsturism utanför Kristianstad och Åhus. Bäst potential bedöms finnas utmed kusten, inom skogs- och sjölandskapet i norr och på Linderöds- och Nävlingeåsen.
- Ett nytt kommunalt kulturmiljöprogram.

Kostnader för kommunal service

I detta avsnitt görs en jämförelse mellan kostnader för kommunal service vid en ökad befolkning i basorterna jämfört med att ny bostadsbebyggelse tillkommer i småorter och inom övrig landsbygd.

Utöver staden Kristianstad och basorterna pekas även Åhuskusten från Åhus till Furuboda och orterna Balsby, Österslöv, Rinkaby, Färlöv/Vinnö, Linderöd och Skepparslöv ut som särskilt intressanta att utveckla med ny bostadsbebyggelse. Beroende på storlek och läge har dessa orter och områden mer eller mindre likheter med basorterna eller småorter och övrig landsbygd när det gäller kostnader för kommunal service.

Kostnader vid en ökad befolkning i basorterna

En ökad befolkning i basorterna kan innebära att utbyggnader av befintliga skol- och omsorgsverk-

samheter på orten behöver göras. Detta kan då ske på ett relativt kostnadseffektivt sätt genom utökning av befintliga verksamheter. Användarna bor nära utbudet och inga extra kostnader tillkommer för skolskjuts eller långa körtider för hemtjänsten.

Önnestad, Fjälkinge och Åhus är anslutna till Centrala reningsverket i Kristianstad. Arkelstorp, Degeberga och Tollarp har egna avloppsreningsverk med god kapacitet för en ökad befolkning.

Utbyggnader av gata, vatten och avlopp till nyexploateringar bekostas vanligtvis av exploitören som sedan har möjlighet att täcka kostnaderna genom försäljning av tomter.

Kostnader vid ny bostadsbebyggelse i småorter och inom övrig landsbygd

Utbudet av skola för befolkningen i småorter och inom övrig landsbygd finns i första hand i basorterna eller i Kristianstad. En annan möjlighet kunde varit att istället erbjuda skola genom fler små och spridda enheter men detta bedöms bli mera kostsamt än att erbjuda skolskjuts.

Kommunen erbjuder redan skolskjuts i stor omfattning. Ny bostadsbebyggelse i småorter och på landsbygd kan ge merkostnader beroende på om befintligt bussystem kan utnyttjas eller om fler fordon eller turer behövs.

För omsorgsverksamheten kan kostnaderna för hemtjänst öka olika mycket beroende på om de nya vårdtagarna bor så att körtiderna förlängs eller inte.

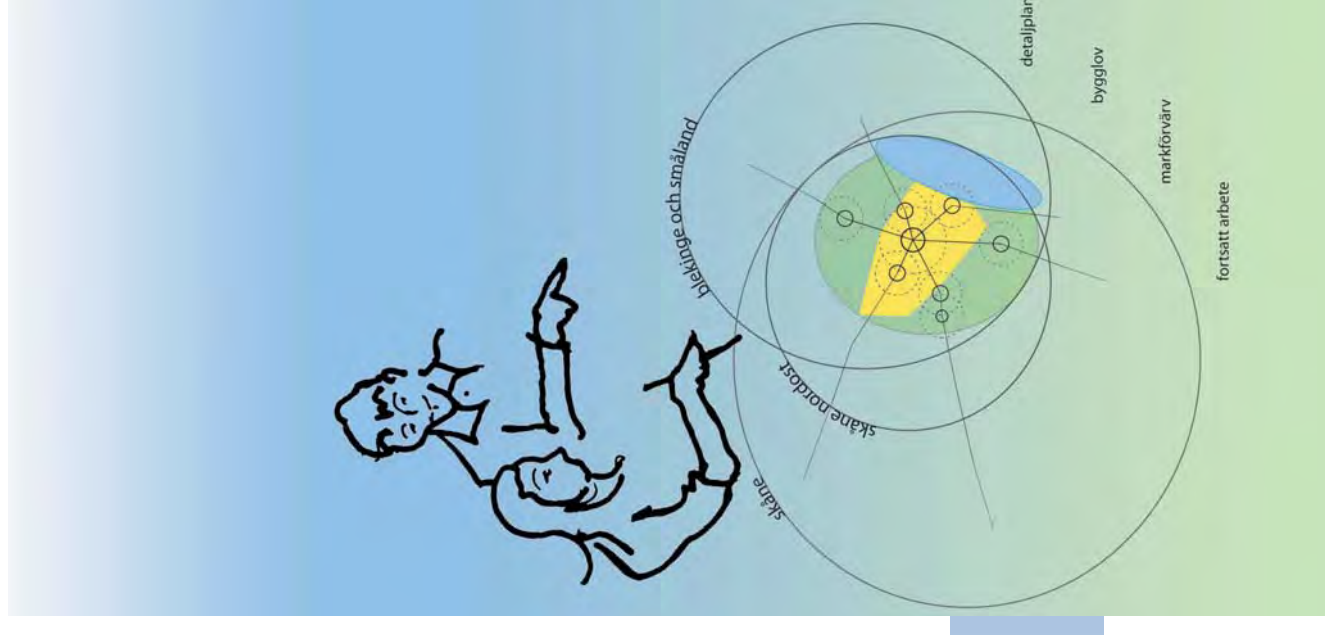
Utbyggnader av nya bostäder och verksamheter kan innebära att befintligt kommunalt reningsverk eller avloppsnät behöver förstärkas eller att överföringsledningar behövs till ett annat reningsverk. Reningsverk med begränsad eller mycket begränsad kapacitet för att ansluta fler fastigheter finns i Linderöd, Vittskövle, Maglehem, Gårds Köpinge, Vanneberga och Ivö.

För ett stort antal byar/bebyggelsegrupper bedöms ett behov av allmänt avlopp aktualiseras om ny bebyggelse tillkommer.

Utbyggnader av kommunalt vatten och avlopp finansieras genom anläggningsavgifter enligt gällande VA-taxa. Om utbyggnadskostnaden blir mycket högre än normalt kan det bli aktuellt att höja VA-taxan.

Den breda belysningen av olika utvecklingsfrågor som skett under arbetets gång har inneburit att kommunen har identifierat ett antal viktiga uppgifter som kräver fortsatt arbete.

8. FORTSATT ARBETE

PLANENS GENOMFÖRANDE

Alla förvaltningar och bolag inom Kristianstads kommun ansvarar gemensamt för att översiktsplanens intentioner följs, vidareutvecklas och förverkligas. Det innebär att samverkan mellan förvaltningar, nämnder och styrelser behöver utvecklas men det innebär också att kommunen behöver göra tydliga avvägningar mellan kort-siktiga ekonomiska aspekter och långsiktiga samhällsekonomiska aspekter.

KOMMUNENS ARBETSSÄTT

En föränderlig värld ställer ständigt nya krav på den byggda miljön, på samhällsviktiga funktioner och på tekniska system. Avvägningar mellan olika intressen blir mer komplexa och därmed svårare. Att som kommun arbeta för nya och fler medborgare, en levande landsbygd och samtidigt verka som en kärna i regionen kräver ett vidgat perspektiv och en bred översikt. En helhetssyn som medger långsiktigt hållbar utveckling både ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Utifrån detta synsätt har ett antal riktlinjer och möjliga konflikter lyfts fram i denna översiktsplan. Dessa frågeställningar behöver utvecklas över förvaltningsgränserna utifrån ett helhetsperspektiv, så att alla förvaltningar och bolag strävar mot samma målbild. Det kan i sin tur innebära att invanda arbetssätt behöver ses över till förmån för en mer ändamålsenlig arbetsmodell.

Kommunen prövar just nu modellen *Förändrat arbetssätt*, i ett första skede genom Stadsbyggnadskontoret. Modellen skulle kunna fungera som en viktig plattform för den fortsatta förvaltningsövergripande processen för översiktsplanen och efterföljande arbete. Denna arbetsmodell inkluderar även medborgarna som en viktig mottagare av kommunens tjänster. Det som är viktigt att tillföra arbetsmodellen är att vända på perspektivet och nyttja medborgarna som en viktig resurs i den översiktliga planeringen.

EKONOMISKA ASPEKTER PÅ GENOMFÖRANDE

Översiktsplanen föreslår en hel del som skulle kunna komma att kräva stora kommunala investeringar. Hur ska det hanteras och var bör fokus ligga?

Kommunen har en utvecklingspotential som översiktsplanen försöker ta fasta på genom att måla upp en palett av möjliga utvecklingsområden. Prioritering och planering av investeringar är avgörande för genomförandet. Prioritering är en viktig fortsatt fråga som behöver arbetas fram gemensamt över förvaltningsgränserna. Utgångspunkten för ett sådant arbete måste vara hur investeringar ska styras för att uppnå största möjliga samhällsnytta samtidigt som översiktsplanens definierade utmaningar kan bemöta på bästa sätt.

Ekonomiska aspekter är sammankopplade med sociala och ekologiska aspekter på så sätt att de ekonomiska satsningarna syftar till att skapa en attraktiv kommun. I det långsiktiga perspektivet är en god social och ekologisk balans en förutsättning för en attraktiv kommun och god kommunal ekonomi.

Initiativ kommer att krävas från kommunen att starta igång viktiga strategiska utvecklingsprojekt för att skapa en positiv och självstärkande utveckling. Men det kommer även krävas att kommunen tar initiativ för att komma igång med nya arbetsmodeller likt *Förändrat arbetssätt* för att få igång de förvaltningsövergripande processer som är nödvändiga för genomförandet.

Kommunens ställningstagande

- Kommunens förvaltningar och bolag utvecklar och förankrar översiktsplanens avsnitt *Fortsatt arbete* genom att klargöra frågeställningar kring genomförande, prioritering och ansvar. Resultatet kan med fördel lyftas in i respektive verksamhetsplanering och styrkort.

VILKA ÄR DE FORTSATTAGENOMFÖRANDEFRÅGORNA?

En sammanställning har gjorts av den just nu pågående diskussionen kring översiktsplanens tänkbara konsekvenser för kommunens prioritering och arbetssätt. Ett urval av dessa frågor presenteras här. Syftet är att ge en inblick i tänkbara genomförandeåtgärder och ska inte ses som heltäckande. Det är viktigt att se detta som utkast till det fortsatta förvaltningsövergripande arbetet.

Exempel på genomförandeåtgärder

På kommande sidor presenteras ett urval av tänkbara åtgärder som kan behöva diskuteras vidare på ett förvaltningsövergripande plan, efter att översiktsplanen antagits. Frågorna är olika i sin karaktär och kan sättas in i olika tidsperspektiv, vissa behöver kommunen arbeta med och reda ut inom en snar framtid andra presenteras för att de kan få betydelse på lång sikt. Alla frågor ska ligga i linje med de i översiktsplanen definierade utmaningarna; *Stärka kommunens position i regionens utveckling, Främja stad och landsbygd i balans och Attrahera fler boende och verksamheter.*

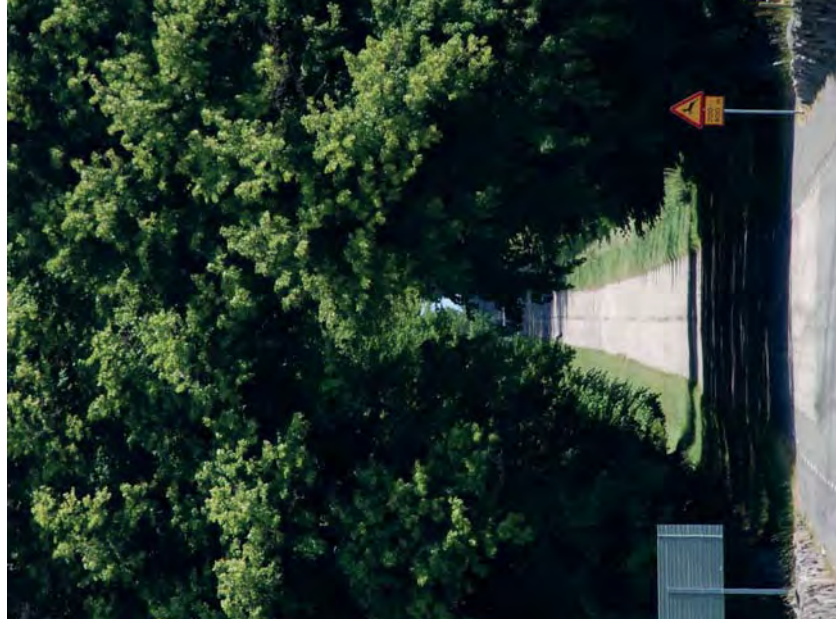
Översiktsplanen föreslår:	Då behöver kommunen:	Vad skulle det kunna innebära?
Satsa på basorterna, av betydelse för omlandet	Lyfta bostadsplaneringen till en viktig kommunal strategisk utvecklingsfråga.	<p>Arbeta aktivt och kontinuerligt med bostadsförsörjningsprogram och arbeta strategiskt med markinnehavet.</p> <p>Prioritera fokus mellan orterna. Utifrån visioner, omvärldspåverkan och ett strategiskt förhållningssätt jobba med några orter i taget på olika detaljeringsnivå. Planlägga strategiska, unika och attraktiva bostadsområden. Jobba med en palett av områden som är strategiskt viktiga för utvecklingen av orten/platsen och marknadsför dem.</p> <p>Arbeta med kommunövergripande visioner och strategier i en kontinuerlig process.</p> <p>Ha beredskap för kommunal service i orterna genom att verksamhetsplaneringen för den kommunala servicen vägs mot översiktsplanens intentioner. Förvaltningsgarna utvecklar och förankrar avsnittet om fortsatt arbete (genomförande, prioritering och ansvar). Resultatet lyfts in i respektive verksamhetsplanering och styrkort.</p> <p>Utveckla infrastrukturen genom att arbeta med de strategiskt viktiga projekten för bättre transport, vatten, avlopp och IT, till exempel dubbelspår Skåne- och Blekingebanan, persontransport på järnväg Kristianstad - Åhus, Superbuss-system, Diagonalen, samt upprätta och hålla planer aktuella så som transportplan för staden/kommunen, VA-plan cykelstrategi och breddbandsstrategi.</p>
Utveckla landsbygden för turism, friluftsliv, boende och näringsliv.	Framhålla jordbruk som viktig näring både för en-skilda men även en samhällsviktig funktion. Framhålla områden med särskilda värden gällande natur, kultur, friluftsliv och turism.	Den högt klassade jordbruksmarken får en mer framträdande roll bland planeringsförutsättningarna (vid bygglovsgivning och detaljplanering) till exempel genom framtagande av PM-underlag för översiktsplanen gällande natur- och kulturmiljöer och riktlinjer för landskapskaraktererna utvecklas.

Exempel på genomförande frågor som väckts i samband med översiktsplanen. Detta avsnitt föreslås utvecklas vidare i en förvaltningsövergripande process efter planens antagande där genomförande, prioriteringar och ansvar klaras upp.

Översiktsplanen föreslår:	Då behöver kommunen:	Vad skulle det kunna innebära?
<p>Utveckling och tillväxt på ett hållbart sätt (ekonomiskt, socialt och ekologiskt)</p>	<p>Förmedla innebörden och insikten av social hållbarhet. Framhålla till exempel Klimatstrategins och Miljömålen intentioner genom att lyfta blicken mellan de avgränsade projekten till de övergripande hållbarhetsmålen. Ta ansvar för de ekonomiska konsekvenserna av översiktsplanens förslag. Undvika tunga, stötvisa arbetsinsatser genom att ta ansvar för en kontinuerlig översiktlig planering.</p>	<p>PM- underlag för översiktsplanen: Social hållbarhet, ex definiera vad tillgänglighet innebär för Kristianstads kommun, integrationsfrågor i den fysiska planeringen, utveckling av medborgardialoger, Aktualisering och utveckling av klimatstrategin, miljömålen och liknande samordnas med översiktsplanens aktualisering. Gemensam kommunikationsplan. Uppdatering/utveckling av den kommunövergripande visionen (Kokboken - Kristianstad växer) för att hålla diskussionen om de övergripande hållbarhetsmålen igång och ta dem vidare. Urval, prioritering och ansvar för översiktsplanens genomförande förs in i i respektive förvaltnings styrtkort. Arbeta fram en processplan för hur kommunen önskar arbeta långsiktigt med översiktlig planering; tidplan för kommande aktualiseringar och plan på organisation och ansvarsfördelning för processen.</p>
<p>Ökad regional samverkan</p>	<p>Definiera, identifiera och utveckla gemensamma frågor, gränssnitt, mellan Hässleholm och Kristianstad men även inom SKNO.</p>	<p>Översiktlig planering Hässleholm - Kristianstad genom ett urval av viktiga gemensamma utgångspunkter. Strukturerande och strategisk markanvändning av regional betydelse inom SKNO/Blekinge/Småland.</p>

FRAMTIDA PLANARBETE, KUNSKAPSBEHOV OCH BESLUTSUNDERLAG

Den breda belysningen av olika utvecklingsfrågor som skett i arbetet med översiktsplanen har inneburit att kommunen identifierat ett antal viktiga planeringsuppgifter och ringat in beslutsunderlags- och kunskapsbehov. Här följer en sammanfattande lista, helt utan prioritering.

- Utveckling av den kommunövergripande visionen.
- Vidareutveckla och förankra översiktsplanens genomförandefrågor inom kommunens organisation. Utveckling av organisation och metoder. Hur kan översiktsplanen hållas levande? Prioritering av arbetet med att ta fram viktiga planeringsunderlag.
- Ta fram ett nytt Kulturmiljöprogram, inklusive riktlinjer för landskapskaraktärer och naturmiljöer. Gäller även framtagande av ett nytt Naturmiljöprogram.
- Arbeta fram en kommunövergripande och strategiskt viktig grönturplan. Kan även inkludera kommunens *blå strukturer*, vatten. Hör samman med naturmiljöer, kulturmiljöer, folkhälsa, klimateffekter och ekonomisk utveckling.
- Verka för ett utökat samarbete med Hässleholm, samt övriga kommuner i Skåne Nordost och i övriga Skåne, Blekinge och Småland angående mark- och vattenanvändningen på översiktlig och strukturell nivå.
- Arbeta fram en samlad strategi/plan för utvecklingen av trafiksystemet för staden Kristianstad samt resterande delar av kommunen med anslutningar till grannkommunerna.
- Nya cykelleder i kommun- och regionövergripande nätverk. Förutsättningar för aktiv fysisk transport. Kan kopplas till planen för övergripande trafiksystem samt grönturplanen.
- Sammankoppla vandringsleder, rastplatser, ridstråk, cykelleder med mera, för de områden som anges särskilt intressanta för landsbygdsturism.
- Hur kan den fysiska planeringen bidra till social hållbarhet?
- Medborgardialoger i basorterna kring innehåll och utformning av viktiga offentliga platser.
- Övergripande studier av utvecklingsriktlinjer för Balsby/Österslöv, Skepparslöv och Rinkaby.
- Önnestad och Fjälkinge: Planering för den förändring som pågatågsstoppen medför - hur tar vi vara på möjligheterna? Bymiljö, stråk och bebyggelse.
- Åhus: övergripande strukturerade utvecklingsriktlinjer. Ta fram en utredning avseende spårbunden kollektivtrafik till Åhus- Kristianstad, på längre sikt.
- Tollarp: omgestaltning av E22 till gata i samhället.
- Linderöd: övergripande och strukturerade utvecklingsriktlinjer utifrån bland annat närheten till västra Skåne. Omgestaltning av E22 till gata i samhället.
- Planering för den övriga landsbygden. Strategiplanen "Växande landsbygd", KS 2008, ska

- aktualiseras, utvecklas och kopplas till den fysiska planeringen. Möjligheter för utveckling av bebyggelse och anläggningar i särskilt viktiga och attraktiva sjö- och ånära lägen, utan att förstöra värdena för natur och rekreation, ska prövas och studeras vidare.
- Sammanställning av riktlinjer för särskilt känsliga områden, där inplacering av stora ekonomiska byggnader i slättlandskapet anses olämpligt.
 - Kommunal vatten- och avloppsplan samt dricksvattenförsörjningen.
 - Bostadsförsörjningsprogram.
 - Ta fram riktlinjer för friytor vid förskolor och skolor.
 - Skydd av värdena vid Araslövs farmer.
 - Verka för att preciseringar av riksintressen för flygplatsen Everöd, vägreservatet v 19 öster om Degeberga, samt hamnen i Åhus kommer till stånd.
 - Sammanställning av bullersituationen från väg, flyg, järnväg och särskilt bullerstörande verksamheter och anläggningar.
 - Vidare arbete med definition, avgränsning och riktlinjer för bullerfria områden.
 - Planering av kustvatten och hav, vidare arbete med definition och riktlinjer för översvämningshotade områden.

- Aktualisering av den fördjupade översiktsplanen (2009-06-09) för staden.

LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE

Kommunen ska redovisa länsstyrelsens granskningsyttrande (PBL 3 kap 16 §) tillsammans med den antagna översiktsplanen enligt PBL 3 kap 20 §).

Kommunen kan konstatera att Länsstyrelsen inte har framfört flertalet av synpunkterna i sitt samrådsyttrande eller i de efterföljande diskussionerna som har hållits mellan kommunen och Länsstyrelsen inför utställning. Se Utlåtande för inkomna synpunkter, KF 2013XXXXX för kommunens bemötande.

Inför antagande av denna plan och efter att granskningsyttrandet har framförts har tre särskilda träffar hållits angående översiktsplanen mellan kommunen och Länsstyrelsen. Det har inneburit att vissa förtydliganden har gjorts i text och kartor mellan utställning och antagande men inga nya ställningstaganden har tillförts och inga ställningstaganden har tagits bort.

Kommunen tycker det är anmärkningsvärt att den fjärde punkten (PBL 3 kap 16 §) som Länsstyrelsen har att bevaka i granskningsyttrandet, det vill säga de mellankommunala intressena, inte är omnämnda över huvudtaget. Inte heller finns grannkommunerna med på sändlistan för kännedom så som det var på samrådsyttrandet. Detta skifte i hanteringen och fokus på frågor underlättar inte på något sätt den mellankommunala dialogen.

Kommunen upplever det som något oroväckande att Länsstyrelsen från samrådsstade till granskning svänger så kraftigt i deras förhållningssätt och bemötande. Kommunen anser även att från sommaren 2012 till skrivande stund (december 2012) har en intern utveckling och precisering pågått inom Länsstyrelsen som har bidragit till försvårande av den kommunala hanteringen och handläggningen av denna översiktsplan. Kommunen ser med förhoppning fram emot fortsatt konstruktiv, kontinuerlig och god dialog i framtida arbete.

Vår relations

Samhällsbyggnadsavdelningen
Enheten för samhällsplanering
Hanne Haas
040-25 22 48

Kristianstads kommun
Kommunstyrelsen
Stadsbyggnadskontoret
291 80 Kristianstad

Granskning av översiktsplan 2012 Kristianstads kommun

Kristianstads kommun har till Länsstyrelsen översänt förslag till översiktsplan för Kristianstads kommun, *Översiktsplan 2012*, för utställning enligt 4 kap 3 § Plan- och bygglagen (PBL) 1987:10, här hänvisad till som ÅPBL).

Under utställningstiden ska Länsstyrelsen enligt 4 kap 9 § ÅPBL avge ett granskningsyttrande över planförslaget. Av yttrandet ska det framgå om:

- förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap miljöbalken (MB)
- förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap MB inte följs,
- redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap 18 § första stycket MB (strandskyddsområde),
- sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
- bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Granskningsyttrandet skall i enlighet med bestämmelserna i 4 kap 2 § ÅPBL fogas till översiktsplanen. Den antagna översiktsplanen (ÖP) skall sedan spridas till sådana myndigheter och övriga som har väsentligt intresse av ÖP och som använder den som beslutsunderlag.

Kommunen har identifierat tre utmaningar som den kommunövergripande översiktsplanen ska fokusera på: att stärka kommunens position i regionens utveckling, främja stad och landsbygd i balans samt att attrahera fler boende och verksamheter. Utmaningarna bemöts genom att kommunen ska:

- dra fördel av sina geografiska förutsättningar i all markanvändning,
- stärka basorterna som servicenoder,
- se staden Kristianstad som ett nav i utvecklingen,
- utveckla och förbättra ett antal viktiga vägar och järnvägar samt,
- förstärka ett antal stråk genom att koncentrera nyetableringar längs med dessa.

Den markanvändning som föreslås redovisas i markanvändningskartan och här vill kommunen synliggöra de viktigaste prioriteringarna men även uppmärksamma möjliga konflikter mellan allmänna intressen. Vilket intresse som är viktigast och

ska gå före det andra avgörs enligt planförslaget i ett skede när djupare studier för mindre avgränsat område blir aktuellt.

Länsstyrelsens ställningstagande

Länsstyrelsen konstaterar att de i översiktsplanen uttalade målsättningarna och förslagen till fortsatt arbete generellt är mycket goda och visar på en hög ambitionsnivå för viljan att få en positiv utveckling i hela kommunen. Kommunen har haft ett gediget kunskapsunderlag och flera analyser som underlag för översiktsplanen, inte minst genom tidigare framtagna program och strategiska dokument. Kommunens förutsättningar och dess roll i ett regionalt sammanhang beskrivs på ett bra sätt. Generellt har kommunen för föreslagna utbyggnadsområden på ett överskådligt sätt redovisat potentiella konflikter och frågor som kräver fortsatt utredning vid kommande planläggning. Länsstyrelsen anser att planhandlingarnas beskrivning av förutsättning och allmänna intressen har gjorts på ett bra sätt.

Länsstyrelsen konstaterar dock att flera av de grundläggande kraven på en kommunövergripande översiktsplan inte uppfylls. Detta eftersom förslaget enbart redovisar grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden inom de sk basorterna samt längs Åhuskusten. Utanför dessa områden ges riktlinjer avseende:

- bullerfritt fritulsområde,
- översvämningssytor kring Helge å,
- korridorer för infrastruktur samt,
- vindbruksområden lämpliga för större och mindre etableringar.

Utifrån planhandlingar kan Länsstyrelsen enbart ta ställning till frågor där planhandlingarna beskriver tydliga ställningstaganden.

Länsstyrelsen saknar, vid sin granskning av översiktsplanen, beskrivning av hur genomförande av översiktsplanen tillgodoser riksintressen (Ri) för naturvärden, riksintresse för fritulslivet eller riksintresse för kustzonen. Vidare saknar Länsstyrelsen beskrivning av hur bebyggelsen blir lämplig med hänsyn till hälsa oeller säkerhet (HoS) eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Vidare saknar Länsstyrelsen beskrivning av hur gällande miljökvalitetsnormer för vatten (MKN) ska följas.

Efterföljande detaljplanläggning inom följande områden kan därför komma att bli föremål för stadig överprövning:

- Arkelstorp: B3 (Ri)
- Degeberga: B5 och del av B8 (strandskydd), B6 och B7 (MKN), B9 (Ri), U1 och U2 (MKN, Ri)

- Fjällkinge: V1 och B4 (HoS)
- Tollarp: B1, B2 och B3 (HoS), B4 (strandkydd, Ri, N2000, MKN), B6 (strandkydd, HoS, MKN).
- Åhus: B2 (Ri, N2000, översvämning, HoS), B3 (översvämning), B4 (strandkydd, HoS), U2 (översvämning), U3 (strandkydd, översvämning), F1 (Ri, N2000, HoS, översvämning)
- Önnestad: B1 (HoS)
- Utökningen av byggrätter längs Åhuskusten (Ri, översvämning)
- Vindbruksområde A14 (Ri)
- Utökning av byggrätter i Östra sand och området norr om Ravlundå (Ri)

Länsstyrelsen kan ur planhandlingen inte utläsa hur följande utbyggnadsområden på jordbruksmark kan anses uppfylla miljöbalkens krav på att vara ett angeläget samhällsintresse som inte kan tillgodoses på annan plats.

Länsstyrelsen bedömer därför att miljökonsekvensbeskrivning (MKB) krävs vid kommande planläggning för:

- Arkelstorp: B2, B3
- Degeberga: B5
- Fjällkinge: V1, B1, B2, B3, B4
- Tollarp: B2, B3, B5, B6
- Åhus: B4
- Önnestad: V1, B1, B2
- Åhuskusten: Område F avseende förslaget till spridda tomter.

Länsstyrelsen har utgått från att fördjupad översiktsplan för Kristianstad, *Kristianstad växer – fördjupad översiktsplan för staden* (antagen 2009-06-09) gäller parallellt med översiktsplanen och att motsvarande geografiskt som omfattar fördjupningen därför ska utgå från översiktsplanens markanvändningskarta. Övriga fördjupade översiktsplaner eller program ersätts i och med föreslagen översiktsplan och Länsstyrelsen tar enbart ställning till det som har lyfts in i översiktsplanen.

Länsstyrelsen tar inte ställning till utpekade utrednings- och utvecklingsområden där det inte entydigt framgår vilken markanvändning som avses.

För mark- och vattenområden utanför basorterna och Åhuskusten kan Länsstyrelsen inte utesluta att exploateringar kan strida mot intressen som myndigheten har att bevaka.

Lämplig markanvändning

Plan- och bygglagens 4 kap 1 § anger vad som ska framgå av översiktsplanen. Länsstyrelsen konstaterar att översiktsplanen på flera områden, både på

markanvändningskartan och i planbeskrivningen, inte anger grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden. Kommunen anger för flera tematiska frågor ställningstaganden som snarare har karaktären av målsättningar eller är ställningstaganden om fortsatta utredningar, snarare än att vara ställningstaganden om hur mark- och vattenområden ska användas (4 kap 1 § punkt 1 ÄPBL). Det är endast i redovisningen av förslag till nya utbyggnadsområden inom basorterna samt för Åhuskusten (till strax söder om Furuboda), som det tydligt framgår hur marken avses att användas. Utan tydliga kommunala ställningstagande för en viss markanvändning kan inte Länsstyrelsen ta ställning till om förslaget strider mot något av de intressen som myndigheten har att bevaka. Kommunen anger inte heller tydliga riktlinjer om hur den bebyggda miljön ska utvecklas och bevaras (4 kap 1 § punkt 2 ÄPBL). Denna brist gäller för hela kommunen. Översiktsplanens viktigaste uppgift är att vägleda inför kommande lovgivning och detaljplanläggning.

Riksintressen

För mark- och vattenområden utanför basorterna och Åhuskusten kan Länsstyrelsen inte utesluta att kommande exploatering kan komma att strida mot riksintressena då tydliga riktlinjer saknas för hur dessa ska beaktas när ny bebyggelse blir aktuell.

Riksintresse naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv samt Natura 2000

Länsstyrelsen finner att kommunen i översiktsplanen avser att respektera och tillvarata riksintressena för naturvård, friluftsliv och rörligt friluftsliv inom kommunen.

Kommunen anger i samrådsredogörelsen att man är enig med Länsstyrelsen vad gäller riksintressets för naturvård Mosslanda (N 63) avgränsning. I planhandlingen står det dock fortfarande att kommunen anser att gränsen bör revideras. Länsstyrelsen vidhåller att gränsen är korrekt.

Föreslagen bostadsbebyggelse och hamnmiljö i Åhus vid Segelsällskapet på Åspet, område B2 och F1, ligger alldeles norr om naturreservatet och Natura 2000-området Åspet samt riksintresset för naturvård Kusten Åhus-Juleboda (N 65). Länsstyrelsen befarar att föreslagen bostadsbebyggelse och hamnmiljö kan komma att skada värdena i det skyddade området och instämmer i kommunens ställningstagande att försättningararna inför en eventuell exploatering behöver utredas i en MKB. Området omfattas av riksintresse för kustzonen, det rörliga friluftslivet samt friluftslivet. Även konsekvenserna för dessa måste utredas.

Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning att exploatering inom områdena B3 i Arkelstorp samt B9 och U2 i Degeberga, vilka ligger inom

riksintresse för naturvård och friluftsliv, kan innebära betydande miljöpåverkan på natur- och rekreationsvärdena. Länsstyrelsen kan inte utesluta påtaglig skada på riksintressen inom dessa områden. Vid en eventuell exploatering måste förutsättningarna och konsekvenserna utredas i en MKB.

Område B4 i Tollarp ligger i anslutning till Vramsån, vilken utgör riksintresse för naturvärden samt är ett Natura 2000-område. Vramsån har mycket höga naturvärden, och för att dessa ska kunna säkerställas långsiktigt är det av stor vikt att stränderna lämnas oexploaterade. Länsstyrelsen bedömer att exploatering av området bedöms stå i strid med både riksintresset för naturvärden och Natura 2000-området.

Av planhandlingarna anges att gällande riksintresse naturvård Kusten Åhus-Juleboda (N65) bör undantag göras för åtgärder som är nödvändiga för skydd av bostäder, infrastruktur, rekreation och värdefull natur. Vidare gör kommunen bedömningen att detta torde gälla främst vid Tappet-Östra Sand och Åspet. Länsstyrelsen anser att även skyddsåtgärder måste prövas gentemot riksintresset så att inte påtaglig skada uppstår.

Riksintresse kustzon

Länsstyrelsen finner att kommunen i översiktsplanen avser att respektera och tillvarata riksintresse kustzonen inom kommunen. Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna utökningen av byggrätter längs Åhuskusten kan innebära påtaglig skada på riksintresset för kustzonen, särskilt i Furuboda och Nyehusen, men även i Yngsjöområdet utom Yngsjö by. Även riksintresset för det rörliga friluftslivet och friluftslivet kan skadas påtagligt. Ökade byggrätter leder troligtvis till ökat permanentboende, vilket i sin tur kan göra att slitage och störningarna inom riksintresset för naturvärden Kusten Åhus – Juleboda (N 65) och kuststräckans Natura 2000-områden och naturreservat ökar när fler människor under en större del av året rör sig i området. Områdena längs Åhuskusten består av relativt gles fritidsbebyggelse med enkla hus i en naturlig miljö, vilket gör att områdena upplevs som inbjudande och lättillgängliga även för besökande. Avsaknaden av större exploateringar ger en karaktär av orördhet, som är viktig för områdets rekreationsvärden. En ökning av byggrätterna inom områden kan leda till att områdena blir mer slutna och att framkomligheten minskar samtidigt som deras karaktär förskjuts från fritidshusområden i naturmark med uppväxt tallskog till villaområden med fordingställda villatomter. Attraktiviteten för rekreation och friluftsliv kan därmed minska. Kommunen har själv angett att Åhuskusten är den del av kommunen som lockar flest besökare och att dess natur- och kulturvärden, vilka utgör grunden för de höga rekreationsvärdena, ska värnas.

Riksintresse för kulturmiljö

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att riksintresset Araslövs farmar (L:K 17) behöver ses över avseende dess värdebeskrivning. Detta för att bättre fånga upp de faktiska värden som finns i området som kan kopplas till riksintressets motivering. Även riksintressets avgränsning kan behöva ses över.

Riksintresse för trafikslagets anläggningar avseende sjöfart, luftfart och järnväg

Kommunen har efterfrågat beskrivningar, preciseringar och avgränsningar för riksintresset för sjöfart, luftfart och järnväg för att kunna tillgodose dessa i sina avvägningar. Länsstyrelsen kan konstatera att det inte finns mer detaljerat material för dessa riksintressen än det som redovisats i översiktsplanen. Länsstyrelsen åtar sig att föra fram synpunkterna till berörda myndigheter för kommande revideringsarbeten. Kommunen har i sammanhanget dock möjlighet att ta ställning till ovan nämnda riksintressen.

Kommunen föreslår ny järnvägssträckning för järnvägen Kristianstad-Åhus. Detta har inte föregåtts av någon utredning enligt banlagen. Länsstyrelsen kan därför inte avge statens samlade syn på förslaget.

Riksintresse för trafikslagets anläggningar avseende vägar

E22 mellan Fjälkinge – Gualöv: En vägutredning enligt väglagen har varit på remiss där Länsstyrelsen har yttrat sig (2012-02-08). Länsstyrelsen förordar att E22 byggs ut enligt alternativ 1, det vill säga i befintlig sträckning. Detta innebär att Länsstyrelsen inte ser behovet av ny avfart från E22 enligt markanvändningskartan för Fjälkinge.

Förbifart Rinkaby (väg 118) samt förbifart Degeberga (väg 19): Förslagen har inte utretts enligt väglagen. Planhandlingarna motiverar inte tillräckligt behovet av en förbifart och varför alternativa åtgärder enligt fyrstegsprincipen inte är tillämpliga. Länsstyrelsen kan därför inte bedöma lämpligheten av föreslagna förbifarter.

Ett antal nya vägsträckningar finns utpekade för väg 19 norr om Rv21/E22. Dessa håller på att utredas i en vägutredning enligt väglagen. Innan vägutredningen är genomförd är det inte klarlagt vilken lösning som är lämplig. Länsstyrelsen kan därför inte avge statens samlade syn på vägsträckningarna.

Generellt ifrågasätter Länsstyrelsen ett ställningstagande för en målstandard för 100 km/h längs väg 19 och 21 utan att identifierade brister analyserats och alternativa lösningar avvägts enligt fyrstegsprincipen.

Riksintresse för totalförsvaret

Länsstyrelsen anser att en fortsatt utökning av byggrätterna i Östra sand och området norr om Ravlunda skulle påtagligt skada Försvarsmaktens möjlighet att nyttja sina anläggningar. Detta gäller även ökning av gällande byggrätter från 70 kvm bruttoarea till 70 kvm byggnadsarea. Länsstyrelsen kan därför vid kommande detaljplanering hävda påtaglig skada på riksintresset för totalförsvaret.

Enligt markanvändningskartan redovisas vindbruksplanens område A14 över Kristianstads flygplats vilket Länsstyrelsens tolkar som ett redaktionellt fel. Länsstyrelsen bedömer dock att området med sitt läge enligt vindbruksplanen (s 79) påtagligt kan skada riksintresset för totalförsvaret och därför är olämpligt för etablering av vindkraft.

Lämplig markanvändning med hänsyn till hälsa och säkerhet

Det är utifrån planhandlingarna inte möjligt för Länsstyrelsen att bedöma om efterföljande detaljplaner kan bli föremål för överprövning avseende hälsa och säkerhetsfrågor vid statens tillsyn av detaljplaner. Översiktsplanen har av naturliga skäl inte den detaljeringsnivån.

Länsstyrelsen vill dock belysa nedanstående frågor som särskilt relevanta ur hälso- och säkerhetssynpunkt i Kristianstads kommun.

Risk för översvämning och erosion

De ställningstaganden och regleringar som kommunen redovisar vad gäller bebyggelsens anpassning i förhållande till översvämningssområden, framtida vattennivåer och erosion är en bra utgångspunkt för den fortsatta planeringen och för klimatanpassningsarbetet. De flesta av utbyggnadsområdena som föreslås i översiktsplanen följer dessa riktlinjer. I Åhus föreslås dock bebyggelse som inte följer riktlinjerna. Med hänsyn till kommunens riktlinjer ifrågasätter Länsstyrelsen markens lämplighet inom Åhus för bostadsområde B2 och B3. Ny bebyggelse inom delar av utvecklingsområden U2 och U3 samt utvecklingsområde för fritid/turism F1 eftersom dessa är lågt belägna och ligger nära vattendrag och kust. Dessa områden kan därför bli föremål för statlig prövning vid kommande planläggning avseende risken för översvämning (11 kap 10 § PBL, SFS 2010:900).

Inom låglänta områden i Åhus finns ett behov av att redan i ett oförändrat klimat undersöka möjligheterna att skydda befintlig bebyggelse mot översvämning. Först efter att eventuella skyddsåtgärder har säkerställts för att skydda befintlig

bebyggelse kan det vara lämpligt att planera för ny bebyggelse inom riskområden för översvämning och erosion till följd av ett förändrat klimat.

Det framgår inte hur kommunen avser att hantera risk för översvämning/höjda grundvattennivåer vid utökning av byggrätter inom Åspet, Yngsjöområdet, Nyehusen. Dessa områden kan därför bli föremål för statlig prövning vid kommande planläggning/planändring.

Farliga verksamheter

Länsstyrelsen konstaterar att översiktsplanen inte tillräckligt visar hur kommunen avser att planera för bevarande, utveckling och etablering av industriella verksamheter (stora som små) utan att detta kommer i konflikt med andra allmänna intressen. I materialet finns redovisat befintliga, redan planerade och nya föreslagna områden för verksamheter, service och handel men inte någon konsekvensbedömning i relation till andra intressen.

Länsstyrelsen anser att redovisning vid eller i anslutning till farliga verksamheter behöver förjupas vid framtida detaljplanering och vill därför varna för att statlig överprövning kan komma ifråga. Detta gäller

- Fjälkinge: potentiell konflikt mellan område V1 och B4 beroende på vilken typ av verksamhet som kommer att planläggas/etableras.
- Tollarp: Område B1 samt delar av B2, B3 och B6 (inom skyddsavstånd för tillståndspliktiga verksamheter, bl a reningsverket)
- Åhus: Område F1, B2 samt del av B4 (inom skyddsavstånd för tillståndspliktiga verksamheter).
- Önnestad: Område B1 (inom skyddsavstånd för tillståndspliktig verksamhet).

Buller

Buller är idag ett allvarligt och omfattande hälsoproblem. Kristianstads kommuns invånare är utsatta för bl a väg-, järnvägs-, industri- och flygbuller. I många fall kan bestämmelser om buller påverka verksamheter/boende vid riksintressanta kommunikationsanläggningar. Behov av åtgärder eller begränsningar kan också bli aktuellt vid kommande planläggning.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Redovisningen av hur miljö kvalitetsnormerna kan komma att påverkas av förslaget är inte tillräckligt utredd för följande områden:

- Degeberga: Område B6 och B7, utvecklingsområdena för bostäder/husbilsuppsättning U1 och U2.
- Tollarp: Område B4 och B6

Det går det inte att avgöra om planen kan medverka till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs. I kommande planläggning måste miljökvalitetsnormerna beaktas i de fall en plan kan antas bidra till att en miljökvalitetsnorm inte uppnås eller att tillståndet i en vattenföremöst försämras. Länsstyrelsen kan antars komma att invända mot kommande detaljplaner.

Strandskydd

Länsstyrelsen vill erinra om att strandskyddet får upphävas endast om det finns särskilda skäl och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med en detaljplan väger tyngre än strandskyddsintresset. Kommunen föreslår flera utbyggnadsområden inom strandskyddat område. Det gäller:

- Degeberga: Område B5 samt delar av B8
- Tollarp: Delar av område B4 och B6
- Åhus: Delar av område B4 och U3

Länsstyrelsen bedömer att strandskyddet har stor betydelse för rekreation och friluftslivet inom de ovan nämnda områdena, vilka alla ligger inom basorterna. Länsstyrelsen motsätter sig därför exploatering, särskilt för bostadsändamål, inom strandskyddsområdena.

Länsstyrelsen kan konstatera att kommunen inte pekar ut några LIS-områden, men anger att man vill verka för bostadsbebyggelse i strandnära lägen när detta är lämpligt och dispens från strandskyddet kan ges enligt de vanliga reglerna. Som exempel på ett särskilt skäl anger kommunen att det kan vara att området "redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det inte är allemansrättsligt tillgängligt". Länsstyrelsen vill informera om att området även ska sakna betydels för växt- och djurlivet för att dispens ska kunna lämnas. Kommunen anger dessutom att ett särskilt skäl för dispens är att området "behöver tas i anspråk för att tillgodose behovet av värtortsutveckling". Något sådant särskilt skäl finns inte och en dispensansökan kan inte prövas enligt detta. Länsstyrelsen vill erinra om att de sex giltiga särskilda skälen för strandskyddsdispens finns i 7 kap 18 c § MB.

Länsstyrelsen vill informera om att riksdagen har gett länsstyrelserna i uppdrag att i samarbete med kommunerna se över besluten om det *utvidgade* strandskyddet, dvs. strandskyddsområden mellan 100 och 300 meter från strandlinjen. Länsstyrelsen avser att besluta om nya avgränsningar för det utvidgade strandskyddet i Kristianstads kommun senast den 31 december 2014.

Miljökonsekvensbeskrivning

Enligt 6 kap 11 § MB ska de planer eller program miljöbedömas som antas av myndighet eller kommun och som krävs i lag eller annan författning, om dess genomförande har en betydande miljöpåverkan. Eftersom en översiktsplan enligt

förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) alltid anses ha en betydande miljöpåverkan innebär detta att alla översiktsplaner ska miljöbedömas och en MKB alltid ska upprättas. Till översiktsplanen har en MKB:n tagits fram som innehåller en sammanfattning av två alternativ, "0-alternativet" och "planförslaget". 0-alternativet antas vara ett förverkligande av rådande synsätt och redan fattade beslut. Planförslaget bekräftar till stora delar rådande synsätt och redan fattade beslut men innehåller också nya ställningstaganden för kommunens utveckling. Länsstyrelsen konstaterar vidare att det kan finnas fler utvecklingsmöjligheter som inte redovisas i MKB:n.

Kommunen har avgränsat MKB:n för att i första hand behandla de intresseområden inom vilka risk kan finnas för betydande miljöpåverkan enligt 6 kap 12 § miljöbalken. Dessa har bedömts vara höga natur-, kultur- och rekreativvärden, skydd av yt- och grundvatten samt förekomsten av höga bullernivåer från trafik. Därutöver behandlas intresseområden såsom energiförbrukning per invånare för persontransporter, inspråktagande av värdefull jordbruksmark och risk för översvämning, erosion och höjd grundvattennivå.

Konsekvensbeskrivningen är av så kortfattad och summarisk karaktär att konsekvenserna av planförslaget på kommunens natur och friluftsvärden är omöjliga att utläsa. Konsekvensbeskrivningen konstaterar att vissa av de föreslagna exploateringsområdena kan innebära betydande miljöpåverkan, men för ingen diskussion om eller analyserar vad denna påverkan skulle innebära. Länsstyrelsen instämmer i kommunens bedömning av vilka områden som, ur naturvårds- och rekreationssynpunkt, kan innebära betydande miljöpåverkan. Behovet av en konsekvensbeskrivning i kommande planläggning har inte lyfts in i planbeskrivningen vad gäller område B3 i Arkelstorp och område B9 och U2 i Degeberga.

Övriga synpunkter

Hushållning med mark och vatten - brukningsvärd jordbruksmark

Av både plan- och bygglagen (2 kap) och miljöbalken (3 kap) framgår att hänsyn måste tas till föreliggande behov när mark- och vattenområden planläggs, och att företräde ska ges sådan användning som medför en god hushållning från allmän synpunkt, samt att områden som utpekats som riksintressen ska skyddas från åtgärder som kan skada dessa.

Kommunens målsättning om 90000 invånare till 2025 innebär en fortsatt ökning med ca 700 nya invånare per år. Enligt kommunen innebär det behov av 300-350 nya bostäder per år. En stor del av kommunens framtida tillskott av bostäder ska enligt planhandlingarna även fortsättningsvis lokaliseras till Kristianstads stad.

Vidare bedöms Önnestad och Fjälkinge vara de basorter som har störst behov av ny tomtmark för småhus och marklägenheter med hänsyn taget till kommande pågatägsstationer. Länsstyrelsen ser positivt på en bostadsutbyggnad i stationsnära lägen men konstaterar att planhandlingarna inte visar hur stort behovet av bostäder kan tänkas bli i dessa orter. Både i Fjälkinge och i Önnestad pekas nya områden ut på jordbruksmark, i Fjälkinge på högklassig jordbruksmark (klass 7-8). Enligt 3 kap 4 § MB får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bostadsbebyggelse om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och intresset inte kan tillgodoses genom ianspråktagande av annan mark.

Länsstyrelsen konstaterar att i nästan samtliga basorter föreslås utbyggnadsområden på jordbruksmark. Därför är det positivt att kommunen i sammanhanget tar fram behovet av att beskriva konsekvenserna för jord- och skogsbruk vid förändrad markanvändning. Länsstyrelsen anser att all bebyggelse på jordbruksmark måste prövas restriktivt, oavsett klassning.

Länsstyrelsen konstaterar att behovet av ytterligare mark för bostadsutbyggnad inte är tillräckligt redovisat. Förslaget innebär en överplanering som kan leda till att exploatering sker splittrat på många platser samtidigt utifrån där det finns ekonomi att bygga, inte där det bidrar till en god och hållbar samhällsutveckling. Konsekvenserna ger att försättningsområden minskar för att skapa underlag för god service och god kollektivtrafik eller kollektivtrafik överhuvudtaget. Detta riskerar att öka bilberoendet. Konsekvenserna blir också försämrade möjligheter för att bli a bedriva rationellt jordbruk, att bibehålla spridningskorridorer för floran, att åstadkomma en förbättrad ekologisk och kemisk status i vattendragen samt att ytterligare mark tas i anspråk för olika infrastrukturer. En överplanering innebär att utbyggnader sker i strid med ett flertal av de nationella miljömålen.

Länsstyrelsen bedömer därför att miljökonsekvensbeskrivning (MKB) kommer att krävas vid kommande planläggning. Detta för att ge ett underlag i bedömningen om byggnation inom följande områden kan bedömas uppfylla MB krav:

- Arkelstorp: B2, B3
- Fjälkinge: V1, B1, B2, B3, B4
- Tollarp: B2, B3, B5, B6
- Åhus: B4
- Önnestad: V1, B1, B2
- Åhuskusten: Område F avseende förslaget till spridda tomter.

Infrastruktur

Ett vägreservat finns markerat i markanvändningskartan för Åhus för att möjliggöra ett utvecklingsområde för bostäder och eventuellt verksamheter. Enligt planhandlingarna visar en trafikätsanalys från 2003 att vägförbindelsen inte skulle innebära någon betydande minskning av trafikmängderna inne i Åhus.

Planhandlingarna redovisar vidare att det inom området finns höga naturvärden, förlämlingar och att det öppna landskapet kräver god anpassning. Länsstyrelsen ser därför inte att nyttan av vägen motiverar markinträdet eller påverkan på områdets värd. I sammanhanget är det relevant att påpeka att studier visar att ökad kapacitet i vägnätet leder till inducerad (ökad) trafik, vilket motverkar ett flertal miljömål.

Naturresevat

Länsstyrelsen vill informera om att det under år 2011 och 2012 har bildats ett antal nya naturreservat i kommunen vilka inte står med i ÖP, nämligen:

- Björkerödshäcken
 - Horna Sjömark
 - Ölarp
 - Abjär
 - Aby ångar
 - Åsums ångar och Åsumallet
- Mer information om reservaten finns på Länsstyrelsens hemsida: <http://www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturresevat/Pages/nya-naturresevat-2011>

Även det kommunala naturreservatet Årummet har tillkommit.

Befintliga planer och program

Kristianstad kommun har tidigare i sitt planeringsarbete använt sig av stora och omfattande program som en planeringsmetod. Detta har medfört att det i detaljplansskedet har uppstått konflikter mellan stat och kommun då de statliga intressena endast behandlats i ett programsamråd. Enligt kommunen ska ett flertal program och fördjupade översiktsplaner gälla parallellt med översiktsplanen. Detta gör att översiktsplanen inte kan läsas självständigt. Översiktsplanens innebörd och konsekvenser ska kunna utläsas utan svårighet och därför står förfaringssättet i strid med 4 kap 1 § andra stycket ÄPBL. När översiktsplanen antas ersätter den tidigare ställningstaganden avseende grunddragen för mark- och vattenområden. Om det finns fördjupade översiktsplaner för ett specifikt geografiskt område som fortsatt ska gälla ska dessa inte ingå i översiktsplanen.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att:

- *Kristianstad växer – fördjupad översiktsplan för staden* (antagen 2009-06-09) gäller parallellt med översiktsplanen och att motsvarande geografiskt som omfattar fördjupningen utgår från översiktsplanens markanvändningskarta.
- Översiktsplanen ersätter i övrigt samtliga program och fördjupade översiktsplaner avseende ställningstaganden som rör användningen av mark- och vatten.

Bullerfria friluftsområden

Kommunen har pekat ut två områden som bullerfria friluftsområden där nya bullrande verksamheter såsom vindkraftverk, tåkter, skjutbanor, stora trafikgenomfarter och industrier ska undvikas. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har pekat ut bullerfria områden.

Landskapsbildsskydd

Den norra halvan av det föreslagna området längs Åhuskusten för förtätning av bebyggelsen mellan väg 18 och Helge å (F) omfattas av landskapsbildsskydd. Bebyggelse inom det skyddade området kräver tillstånd från eller upphävande av landskapsbildsskyddet. Området är öppet med utblickar mot Helge å. Länsstyrelsen bedömer att även enstaka tillkommande byggnader kan få stor inverkan på landskapsbilden.

Superbussar

Konsekvensbeskrivning av satsningen av sk superbussar saknas. Betydelsen av satsningen av superbussar för överflyttning av bilresande och minskad biltrafik hade behövt lyftas fram i översiktsplanen samt hur satsningen förväntas påverka de berörda orterna och landsbygden.

Markanvändningskartan

Länsstyrelsen konstaterar att markanvändningskartan är otydlig. Kommunens ställningstaganden är svåra att särskilja från frågor som kommer att tas upp i kommande utredningar. Områden som avses att fortsatt utgöra skogs- och jordbruk är inte utpekade. Markanvändningskartan kan således inte utgöra underlag för kommande prövningar enligt plan- och bygglagen eller miljöbalken.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Göran Enander. I handläggningen av ärendet har även deltagit samhällsbyggnadsdirektör, Peter Cavala, länsarkitekt Elisabet Weber, naturvårdshandläggare Linda Gustafsson, vattenstrateg Pär Persson, infrastrukturstrateg Camilla Burén samt planhandläggare Hanne Haas, företrädande.

Göran Enander

Hanne Haas

Kopia för kännedom som e-post till:

Deltagande Länsstyrelsen
Försvarsmakten
Sveriges geologiska undersökning – SGU
Sveriges geotekniska institut – SGI,
Skånetrafiken
Trafikverket
Jordbruksverket

Stadsbyggnadskontoret
KRISTIANSTADS KOMMUN

www.kristianstad.se/op2013

Till översiktsplanens handlingar hör denna planbeskrivning, tre stycken kartor samt ett utlåtande.